

Eclass4U

The best Choice for you

ΔΕΟ34: Οικονομική Ανάλυση και Πολιτική

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: ΚΟΥΡΝΕΤΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

Περιεχόμενα

1. Μικροοικονομική.....	3
1.1 Το υπόδειγμα του ορίου των παραγωγικών δυνατοτήτων.....	3
1.2 Υπόδειγμα Ζήτησης και Προσφοράς.....	8
1.3 Ελαστικότητα Ζήτησης.....	16
1.4 Πλεόνασμα Παραγωγού και πλεόνασμα καταναλωτή (προσοχή αυτό το κομμάτι της ύλης συνδέεται και με θεωρία και ασκήσεις από την Δημόσια Οικονομική).....	21
1.5 Ισορροπία καταναλωτή.....	25
1.5 Θεωρία παραγωγής.....	31

1. Μικροοικονομική

1.1 Το υπόδειγμα του ορίου των παραγωγικών δυνατοτήτων

Ορισμοί:

- **Όριο των παραγωγικών δυνατοτήτων-** απεικονίζει τις αντισταθμίσεις που θα πρέπει να κάνει μια οικονομία που παράγει μόνο δύο αγαθά. Δείχνει τη μέγιστη ποσότητα που μπορεί να παραχθεί από το ένα αγαθό για κάθε εφικτή ποσότητα του άλλου αγαθού.
- **Κόστος ευκαιρίας-** εκφράζει το πραγματικό κόστος ενός αγαθού: δείχνει αυτά από τα οποία κάποιος θα πρέπει να παραιτηθεί για να αποκτήσει το αγαθό αυτό.
- **Παραγωγικοί Συντελεστές-** οι παράγοντες που βοηθούν στην παραγωγή ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας
 1. Γη (αναφέρεται σε όλους τους παραγωγικούς πόρους που προέρχονται από τη φύση, όπως τα ορυκτά, η ξυλεία και το πετρέλαιο) και προφανώς η έκταση της γης ως οικόπεδο ή αγροτεμάχιο.
 2. Το **Φυσικό Κεφάλαιο** που είναι μηχανήματα, υπολογιστές, εγκαταστάσεις, εργαλεία κ.α.
 3. Το **Ανθρώπινο Κεφάλαιο** που είναι όλες οι δεξιότητες και οι γνώσεις του ανθρώπινου δυναμικού.
 4. Η **Εργασία** που είναι η προσπάθεια όλων των εργαζομένων (πλήθος εργατικού δυναμικού)
 5. (Αμφισβητούμενο) Η **Επιχειρηματικότητα** που είναι οι ευκαιρίες και οι δυνατότητες που δίνονται για την ανάπτυξη επιχειρηματικών σχεδίων και προτάσεων.
- **Αποτελεσματική Οικονομία-** Είναι μια οικονομία όταν δεν υπάρχει τρόπος να βελτιωθεί η θέση κάποιου χωρίς να γίνει χειρότερη η θέση κάποιου άλλου. Στην περίπτωση των παραγωγικών δυνατοτήτων, η **αποτελεσματική** παραγωγή βρίσκεται πάνω στην καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων και εκφράζεται από το συνδυασμό παραγωγής δύο αγαθών που μπορεί να παράγει η οικονομία όταν **εκμεταλλεύεται πλήρως τους παραγωγικούς της συντελεστές**.

- Με άλλα λόγια όταν η οικονομία είναι αποτελεσματική παίρνουμε τις μέγιστες δυνατές ποσότητες από δύο αγαθά που μπορούν να παραχθούν από την εν λόγω οικονομία.
- **Υπόδειγμα-** Είναι μια απλοποιημένη αναπαράσταση που χρησιμοποιούμε προκειμένου να κατανοήσουμε καλύτερα μια κατάσταση του πραγματικού κόσμου.
- **Αγορές Προϊόντων-** Είναι οι αγορές που πωλούνται και αγοράζονται τα αγαθά και οι υπηρεσίες.
- **Αγορές Συντελεστών Παραγωγής-** Είναι οι αγορές που πωλούνται και αγοράζονται οι παραγωγικοί πόροι, κυρίως το κεφάλαιο και η εργασία.

Τύποι:

- **Κόστος ευκαιρίας:** Κόστος ευκαιρίας αγαθού A σε όρους του αγαθού B

$$= \frac{\text{θυσία αγαθού B}}{\text{κέρδος στην παραγωγή του αγαθού A}}$$

Παρατήρηση! Η θυσία του αγαθού B αναφέρεται σε πόσες μονάδες του αγαθού B θα πρέπει να σταματήσουν να παράγονται, άρα θα είναι θετικός αριθμός και αντίστοιχα στο κέρδος στην παραγωγή του αγαθού A, αναφέρεται σε πόσες μονάδες από το αγαθό A θα πρέπει να αυξηθεί η παραγωγή, άρα επίσης είναι θετικός αριθμός.

Προσοχή! Θα πρέπει να προσέχουμε τί θυσιάζεται και τι κερδίζεται και αυτό φαίνεται από την τίτλο « Κόστος ευκαιρίας του Αγαθού A (Κερδίζεται) σε όρους του αγαθού B (θυσιάζεται) ή $K.E_{AB} \rightarrow A$ (κερδίζεται), B (θυσιάζεται)

•

Ερμηνείες:

- **Καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων:**

1. Κάθε σημείο πάνω στην καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων μας δίνει την αποτελεσματική παραγωγή της οικονομίας ή λέμε ότι ο συνδυασμός των δύο αγαθών που μελετάμε μεγιστοποιείται πάνω στην καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων.

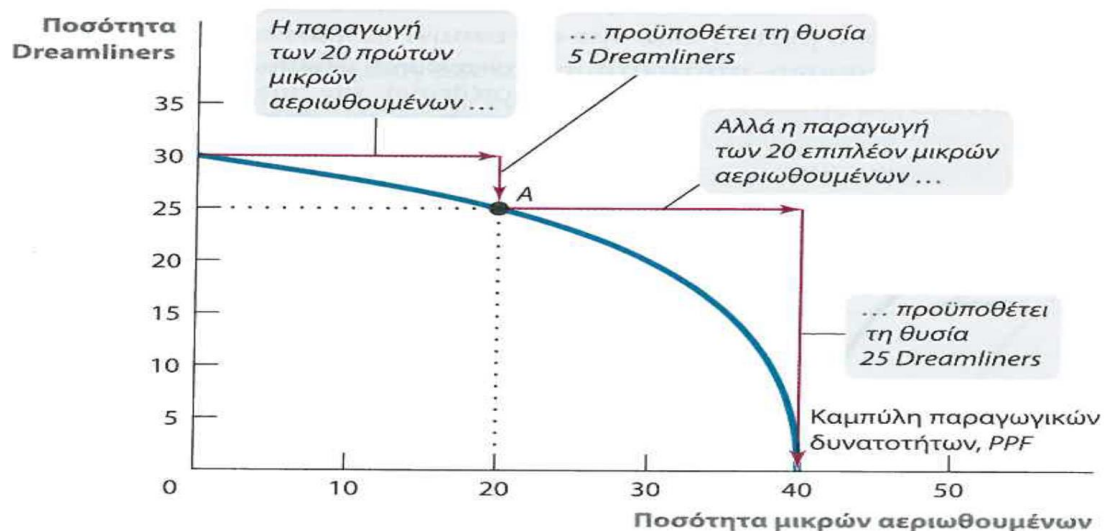
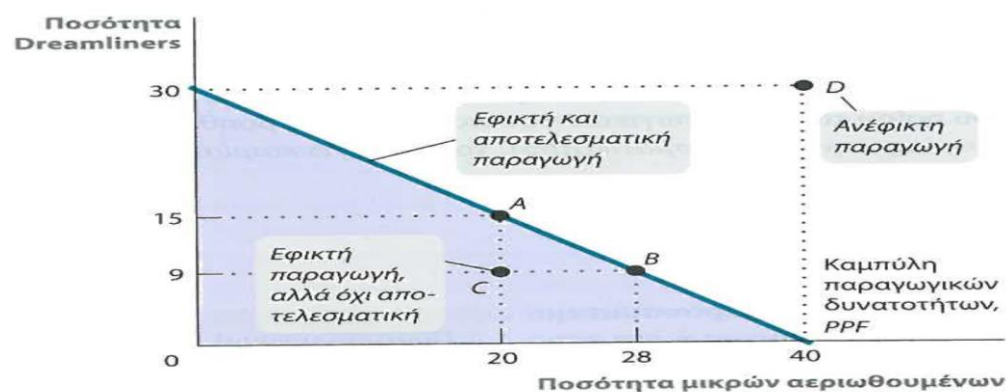
2. Κάθε σημείο έξω από την καμπύλη υποδεικνύει έναν συνδυασμό παραγωγής δύο προϊόντων που δεν μπορεί να παραχθεί από την οικονομία που εξετάζουμε.

3. Κάθε σημείο κάτω από την καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων υποδεικνύει έναν συνδυασμό ποσοτήτων που μπορεί να παραχθεί από την οικονομία αλλά όχι με αποτελεσματικό τρόπο.

4. Όταν η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων είναι ευθεία γραμμή υποδεικνύει ότι το κόστος ευκαιρίας είναι σταθερό κατά μήκος της καμπύλης.

5. Όταν η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων είναι κοίλη καμπύλη υποδεικνύει ότι το κόστος ευκαιρίας είναι αυξανόμενο από αριστερά προς τα δεξιά. Αυτή η εκδοχή είναι πιο λογική διότι καθώς φτάνουμε σε μία αυξημένη ποσότητα παραγωγής από ένα αγαθό θα χρειάζεται να θυσιάζονται πολλαπλάσιοι παραγωγικοί συντελεστές που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή του άλλου αγαθού λόγω εξειδίκευσης των συγκεκριμένων πόρων (εργασία, κεφάλαιο, γη κ.α.)

Διαγράμματα:

Θεωρία

1. Οικονομική μεγέθυνση μιας οικονομίας- λέμε όταν η οικονομία παράγει περισσότερο ή ότι υπάρχει αύξηση του συνολικού προϊόντος μακροπρόθεσμα. Διαγραμματικά έχουμε μεγέθυνση της οικονομίας όταν η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων μετατοπίζεται έξω και δεξιά.

2. Προσδιοριστικοί παράγοντες της καμπύλης παραγωγικών δυνατοτήτων

α. Αύξηση των ποσοτήτων των παραγωγικών συντελεστών

β. Αύξηση στην τεχνολογική πρόοδο.

Πιθανές περιπτώσεις αριθμητικής άσκησης:

1. Βρείτε το κόστος ευκαιρίας από το σημείο Α στο σημείο Β.

2. Βρείτε το κόστος ευκαιρίας του Αγαθού Α με όρους του Αγαθού Β.

3.

	Συνδυασμός Α	Συνδυασμός Β	Συνδυασμός Γ
Μονάδες αγαθού Χ	40	80	90
Μονάδες αγαθού Υ	90	60	40

Σύμφωνα με τα δεδομένα του πίνακα, το κόστος ευκαιρίας του αγαθού Χ, καθώς αυξάνεται η παραγωγή του:

Επιλέξτε ένα:

a. αυξάνεται. (ΣΩΣΤΟ)

b. μειώνεται.

c. παραμένει σταθερό και είναι ίσο με 0,75 μονάδες αγαθού Υ.

d. παραμένει σταθερό και είναι ίσο με 0,5 μονάδες αγαθού Υ

Πιθανές περιπτώσεις θεωρητικής άσκησης:

1. Πότε υπάρχει μετατόπιση της καμπύλης παραγωγικών δυνατοτήτων
2. Τι από τα παρακάτω δεν θα μετατοπίσει την καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων μίας οικονομίας;
 - α. μείωση της ανεργίας.
 - β. αύξηση στο μέγεθος του εργατικού δυναμικού.
 - γ. αύξηση στο απόθεμα κεφαλαίου της οικονομίας.
 - δ. βελτίωση της τεχνολογίας.

Απάντηση

Η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων μετατοπίζεται όταν μεταβληθεί η ποσότητα των συντελεστών παραγωγής ή/και η τεχνολογία. Η ανεργία δεν σχετίζεται με μεταβολή της ποσότητας του συντελεστή εργασία αλλά με την μη πλήρη και αποτελεσματική του χρήση. Συνεπώς, στην περίπτωση αυτή η οικονομία δεν εξαντλεί τις παραγωγικές της δυνατότητες αλλά βρίσκεται σε σημείο αριστερά της καμπύλης παραγωγικών δυνατοτήτων (Άρα η σωστή απάντηση είναι η α.)

3.

Υποθέτουμε ότι σε μία οικονομία παράγονται δύο μόνο αγαθά, το X και το Ψ . Από όλα τα παρακάτω, το μόνο που δεν ισχύει είναι ότι:

- α. η καμπύλη των παραγωγικών δυνατοτήτων της οικονομίας θα μετατοπιστεί προς τα δεξιά αν βελτιωθεί η παραγωγικότητα των συντελεστών παραγωγής
- β. κάθε σημείο της καμπύλης των παραγωγικών δυνατοτήτων δείχνει τη μέγιστη ποσότητα του ενός αγαθού που μπορεί να παραχθεί για κάθε δεδομένη ποσότητα του άλλου αγαθού
- γ. αν οι συντελεστές παραγωγής δεν είναι εξ ίσου κατάλληλοι για την παραγωγή των δύο αγαθών, καθώς θα αυξάνεται η παραγωγή του αγαθού X και θα μειώνεται η παραγωγή του αγαθού Ψ , το κόστος ευκαιρίας (εναλλακτικό κόστος) του αγαθού X όλο και θα μειώνεται

δ. το κόστος ευκαιρίας (εναλλακτικό κόστος) του αγαθού Χ, σε όρους του αγαθού Ψ, δίνεται από το λόγο: μεταβολή της ποσότητας του αγαθού Ψ προς μεταβολή της ποσότητας του αγαθού Χ.

Απάντηση

Το α ισχύει αφού αποτελεί την αιτία μετατόπισης της καμπύλης των παραγωγικών δυνατοτήτων προς τα δεξιά

Το β ισχύει αφού είναι ο ορισμός του τι δείχνει η η καμπύλη των παραγωγικών δυνατοτήτων

Το δ ισχύει αφού είναι ο τύπος εύρεσης του κόστους ευκαιρίας.

Η επιλογή γ είναι η σωστή απάντηση αφού δεν ισχύει δεδομένου ότι το κόστος ευκαιρίας (εναλλακτικό κόστος) είναι μέγεθος συνεχώς αυξανόμενο, όταν οι συντελεστές παραγωγής δεν είναι εξίσου κατάλληλοι για την παραγωγή των δύο αγαθών .

1.2 Υπόδειγμα Ζήτησης και Προσφοράς

Ορισμοί:

- **Ζητούμενη Ποσότητα:** Είναι η ποσότητα ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας που είναι πρόθυμοι να αγοράσουν οι καταναλωτές σε κάποια συγκεκριμένη τιμή.
- **Ζήτηση:** Αποτελεί το σύνολο των ζητούμενων ποσοτήτων ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας, για κάθε επίπεδο τιμών.
- **Προσφερόμενη Ποσότητα:** Είναι η ποσότητα ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας που είναι πρόθυμοι να προσφέρουν οι παραγωγοί σε κάποια συγκεκριμένη τιμή.
- **Προσφορά:** Είναι το σύνολο των προσφερόμενων ποσοτήτων ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας, για κάθε επίπεδο τιμών.
- **Υποκατάστατα:** Λέγονται δύο αγαθά όταν η αύξηση της τιμής του ενός συνεπάγεται την αύξηση της ζήτησης του άλλου. (Ισχύει και το ανάποδο) όταν η μείωση της τιμής του ενός συνεπάγεται την μείωση της ζήτησης του άλλου.
- **Συμπληρωματικά:** Λέγονται δύο αγαθά, όταν η αύξηση της τιμής του ενός συνεπάγεται τη μείωση της ζήτησης του άλλου. (Ισχύει και το ανάποδο) όταν η μείωση της τιμής του ενός συνεπάγεται την αύξηση της ζήτησης του άλλου.

- **Κανονικό:** Λέγεται ένα αγαθό όταν η αύξηση του εισοδήματος του καταναλωτή συνεπάγεται αύξησης της ζήτησής του. (Ισχύει και το ανάποδο) όταν η μείωση του εισοδήματος του καταναλωτή συνεπάγεται τη μείωση της ζήτησής του.
- **Κατώτερο:** Λέγεται ένα αγαθό όταν η μείωση του εισοδήματος του καταναλωτή συνεπάγεται την αύξηση της ζήτησής του. (Ισχύει και το ανάποδο) όταν η αύξηση του εισοδήματος του καταναλωτή συνεπάγεται τη μείωση της ζήτησής του.
- **Έλλειμα:** Ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας παρατηρείται όταν η ζητούμενη ποσότητα είναι μεγαλύτερη από τη προσφερόμενη ποσότητα.
- **Πλεόνασμα:** Ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας παρατηρείται όταν η προσφερόμενη ποσότητα είναι μεγαλύτερη από τη ζητούμενη ποσότητα.

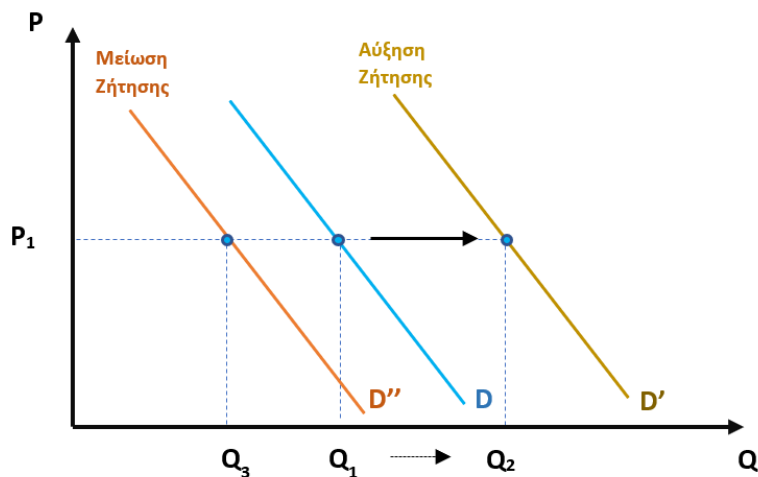
Τύποι:

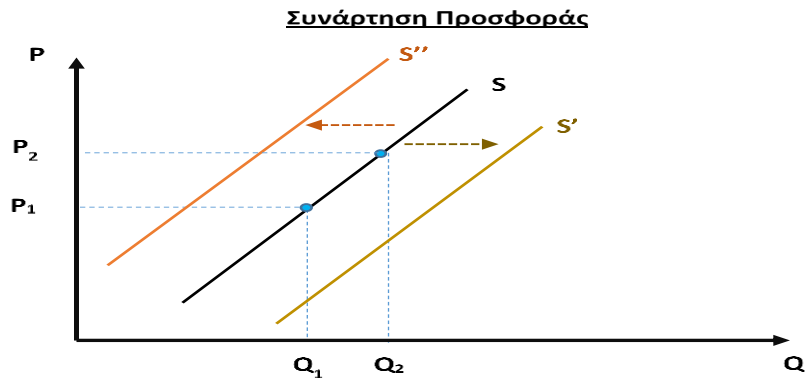
Ερμηνείες:

Διαγράμματα:

1. Κάθε φορά που θα έχουμε προσδιοριστικούς παράγοντες είτε της ζήτησης είτε της προσφοράς, θα έχουμε μετατόπιση της καμπύλης ζήτησης και προσφοράς αντίστοιχα είτε προς τα αριστερά είτε προς τα δεξιά.

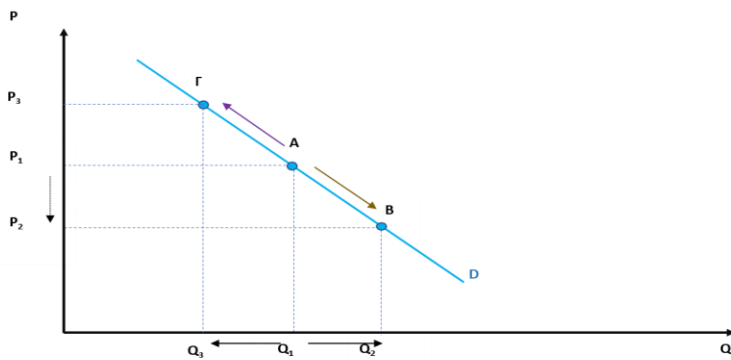
Σταθερή τιμή του αγαθού και μεταβολή ενός προσδιοριστικού παράγοντα ζήτησης

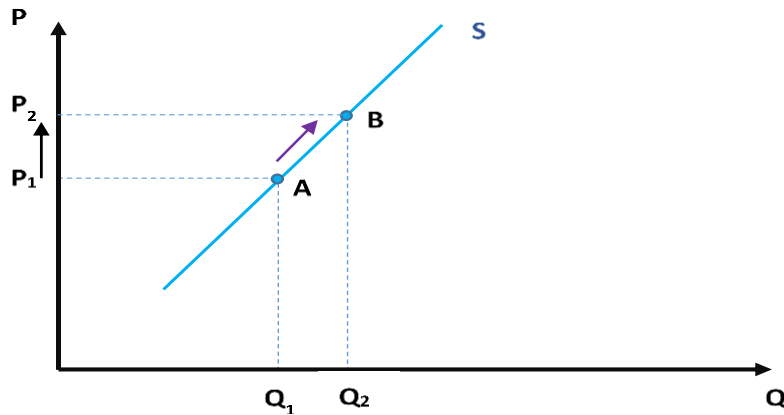

2. Κάθε φορά που θα έχουμε μεταβολή στις τιμές των προϊόντων, θα έχουμε ΑΠΛΑ μια ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ πάνω στην εκάστοτε καμπύλη προσφορά και ζήτησης αντίστοιχα.

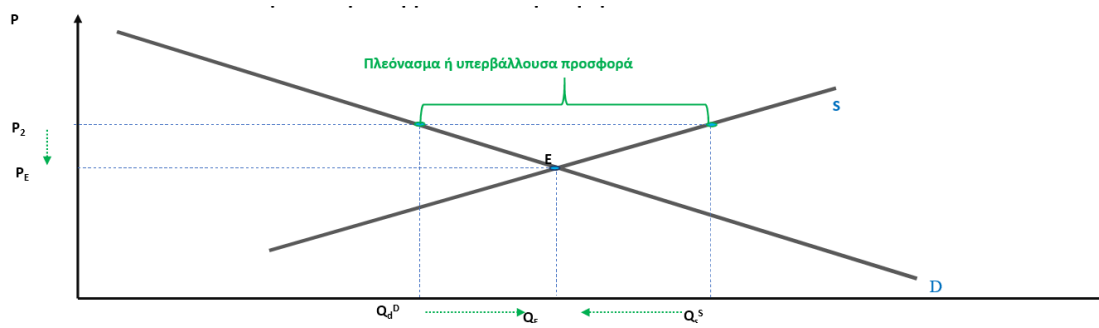
Μεταβολή της τιμής του αγαθού και σταθερούς τους προσδιοριστικούς παράγοντες ζήτησης ζήτησης

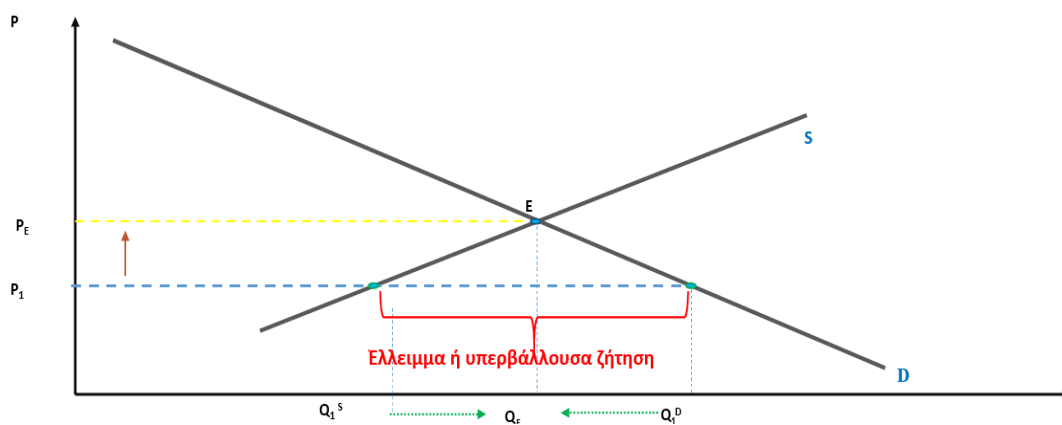
Μεταβολή της τιμής του αγαθού και σταθερούς τους προσδιοριστικούς παράγοντες

3. Υπερβάλλουσα προσφορά ή πλεόνασμα του αγαθού στην αγορά

4. Υπερβάλλουσα ζήτηση ή έλλειμα του αγαθού στην αγορά

Θεωρία:

1. Παράγοντες που επηρεάζουν την Προσφερόμενη Ποσότητα

α. ΜΟΝΟΣ ΕΝΑΣ είναι η ΤΙΜΗ διάθεσης του προϊόντος, μεγαλύτερη τιμή συνεπάγεται μεγαλύτερη προσφερόμενη ποσότητα. (ισχύει και το ανάποδο) Μικρότερη τιμή συνεπάγεται μικρότερη προσφερόμενη ποσότητα.

2. Παράγοντες που επηρεάζουν την Ζητούμενη Ποσότητα

α. ΜΟΝΟΣ ΕΝΑΣ είναι η ΤΙΜΗ διάθεσης του προϊόντος, μεγαλύτερη τιμή συνεπάγεται μικρότερη ζητούμενη ποσότητα. (ισχύει και το ανάποδο) μικρότερη τιμή συνεπάγεται μεγαλύτερη ζητούμενη ποσότητα.

3. Προσδιοριστικοί Παράγοντες της Ζήτησης

1. Μεταβολές στις τιμές συσχετιζόμενων αγαθών ή υπηρεσιών (Υποκατάστατα ή Συμπληρωματικά)

α. Υποκατάστατα X και Y: Αν αυξηθεί η τιμή του X θα αυξηθεί η ζήτηση του Y

β. Υποκατάστατα X και Y: Αν μειωθεί η τιμή του X θα μειωθεί η ζήτηση του Y

γ. Συμπληρωματικά X και Y: Αν αυξηθεί η τιμή του X θα μειωθεί η ζήτηση του Y

δ. Συμπληρωματικά X και Y: Αν μειωθεί η τιμή του X θα αυξηθεί η ζήτηση του Y

2. Μεταβολές στο εισόδημα των καταναλωτών (Κατώτερο ή κανονικό ή πολυτελείας)

α. Κατώτερο Αγαθό X, κανονικό Αγαθό Y, Αγαθό πολυτελείας Z: Αν αυξηθεί το εισόδημα του καταναλωτή, θα μειωθεί η ζήτηση του Αγαθού X, θα αυξηθεί η ζήτηση του Αγαθού Y, θα αυξηθεί η ζήτηση του αγαθού Z.

β. Κατώτερο Αγαθό X, κανονικό Αγαθό Y, Αγαθό πολυτελείας Z: Αν μειωθεί το εισόδημα του καταναλωτή, θα αυξηθεί η ζήτηση του Αγαθού X, θα μειωθεί η ζήτηση του Αγαθού Y, θα μειωθεί η ζήτηση του Αγαθού Z.

3. Μεταβολές στις προτιμήσεις των καταναλωτών

α. Όταν οι προτιμήσεις των καταναλωτών αλλάζουν ευνοϊκά υπέρ ενός Αγαθού Χ, τότε αυξάνεται η ζήτηση του Αγαθού Χ.

β. Όταν οι προτιμήσεις των καταναλωτών αλλάζουν δυσμενώς κατά ενός Αγαθού Χ, τότε μειώνεται η ζήτηση του Αγαθού Χ.

4. Μεταβολές στις προσδοκίες

α. Όταν οι καταναλωτές προσδοκούν μελλοντική αύξηση της τιμής του Αγαθού Χ, τότε αυξάνεται η ζήτηση του Αγαθού Χ.

β. Όταν οι καταναλωτές προσδοκούν μελλοντική μείωση της τιμής του Αγαθού Χ, τότε μειώνεται η ζήτηση του Αγαθού Χ.

5. Μεταβολές στον αριθμό των καταναλωτών

α. Όταν αυξάνεται ο αριθμός των καταναλωτών τότε αυξάνεται η ζήτηση για το Αγαθό Χ

β. Όταν μειώνεται ο αριθμός των καταναλωτών, τότε μειώνεται η ζήτηση για το Αγαθό Χ.

4. Προσδιοριστικοί Παράγοντες στην προσφορά

1. Μεταβολές στις τιμές των εισροών (των αγαθών ή των υπηρεσιών που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ενός άλλου αγαθού ή υπηρεσίας).

α. Η αύξηση στην τιμή των εισροών ή αλλιώς των πρώτων υλών θα οδηγήσει σε μείωση της προσφοράς.

β. Η μείωση στην τιμή των εισροών ή αλλιώς των πρώτων υλών θα οδηγήσει σε αύξηση της προσφοράς.

2. Μεταβολές στις τιμές των συσχετιζόμενων αγαθών ή υπηρεσιών (Μόνο στο βιβλίο- Δεν χρειάζεται περαιτέρω ανάλυση)

3. Μεταβολές στην τεχνολογία

α. Όταν βελτιώνεται η τεχνολογία παραγωγής του Αγαθού Χ, αυξάνεται η παραγωγή του Αγαθού Χ.

β. Όταν μειώνεται η τεχνολογία παραγωγής του Αγαθού Χ, μειώνεται η παραγωγή του Αγαθού Χ.

4. Μεταβολές στις Προσδοκίες

α. Όταν οι παραγωγοί πιστεύουν ότι η μελλοντική τιμή του Αγαθού Χ θα μειωθεί αυξάνεται η προσφορά του Αγαθού Χ σήμερα.

β. Όταν οι παραγωγοί πιστεύουν ότι η μελλοντική τιμή του Αγαθού Χ θα αυξηθεί , μειώνεται η προσφορά του Αγαθού Χ σήμερα.

5. Μεταβολές στον Αριθμό των Παραγωγών/Πωλητών

α. Όταν αυξάνεται ο αριθμός των παραγωγών του αγαθού Χ, αυξάνεται η προσφορά του Αγαθού Χ.

β. Όταν ο αριθμός των παραγωγών του αγαθού Χ μειώνεται, μειώνεται και η προσφορά του Αγαθού Χ.

Πιθανές περιπτώσεις αριθμητικής άσκησης:

1. Η Ζήτηση των ζαχαρωτών δίνεται από τη σχέση

$Q_D = 1000 - 5P$ και η προσφορά από την σχέση

$Q_S = -500 + 10P$. Για τιμή $P=80$ νομισματικές μονάδες θα παρατηρήσουμε :

α) πλεόνασμα 400 μονάδων γ) έλλειμα 400 μονάδες

β) πλεόνασμα 300 μονάδων δ) έλλειμα 300 μονάδες

Απάντηση

Εφόσον μας δίνεται η τιμή $P=80$ θα πρέπει να δω για αυτή την τιμή αφενός μεν αν είμαι σε ισορροπία αφετέρου δε να βρω την αντίστοιχη ζητούμενη και προσφερόμενη ποσότητα.

Βλέπω ότι το multiple μου λέει για έλλειμα και πλεόνασμα.

Για $P=80$ είναι η ζητούμενη ποσότητα $Q_D = 1000 - 5 *$

$80 \Leftrightarrow Q_D = 600$ ενώ αντίστοιχα για $P=80$ είναι η προσφερόμενη ποσότητα Q_S

$= -500 + 10 * 80 \Leftrightarrow Q_S = 300$

Σωστή Απάντηση: δ

Πιθανές περιπτώσεις θεωρητικής άσκησης:

1. Ποια πρόταση από τις παρακάτω ισχύει;
Επιλέξτε ένα:

- a. Η τιμή στην αγορά ενός αγαθού θα τείνει να μειωθεί όταν αυτή είναι χαμηλότερη από την τιμή ισορροπίας.
- b. Όταν αυξάνεται η ζήτηση ενός αγαθού, τότε αυξάνεται η τιμή ισορροπίας του και μειώνεται η ποσότητα ισορροπίας του.
- c. Όταν μειώνεται η ζήτηση ενός αγαθού, τότε μειώνεται η τιμή ισορροπίας του και αυξάνεται η ποσότητα ισορροπίας του.
- d. Όταν μειώνεται η ζήτηση ενός αγαθού, τότε μειώνονται η τιμή ισορροπίας του και η ποσότητα ισορροπίας του.

2. Υποδείξτε ποιος τρόπος μπορεί να επηρεάσει την προσφορά ή την ζήτηση

3. Υποδείξτε με ποιον τρόπο επηρεάζεται η προσφερόμενη ή ζητούμενη ποσότητα

1.3 Ελαστικότητα Ζήτησης

Ορισμοί:

1. Ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή- είναι ο λόγος της ποσοστιαίας μεταβολής της ζητούμενης ποσότητας προς την ποσοστιαία μεταβολή της τιμής, καθώς κινούμαστε επί της καμπύλης ζήτησης

2. Σταυροειδής Ελαστικότητα ως προς την τιμή- μεταξύ δύο αγαθών μετρά την επίδραση που ασκεί η μεταβολή της τιμής του αγαθού στη ζητούμενη ποσότητα ενός άλλου αγαθού. Ισούται με την ποσοστιαία μεταβολή της ζητούμενης ποσότητας του ενός αγαθού προς την ποσοστιαία μεταβολή της τιμής του άλλου αγαθού.

3. Ελαστικότητα ζήτησης ως προς το εισόδημα- είναι η ποσοστιαία μεταβολή της ζητούμενης ποσότητας ενός αγαθού προς την ποσοστιαία μεταβολή του εισοδήματος των καταναλωτών.

4. Αποτέλεσμα υποκατάστασης- εξαιτίας μιας μεταβολής της τιμής ενός αγαθού είναι η μεταβολή στη ζητούμενη ποσότητα που οφείλεται στο γεγονός ότι ο καταναλωτής υποκαθιστά το αγαθό που έχει γίνει σχετικά ακριβότερο με ένα άλλο αγαθό που έχει γίνει σχετικά φθηνότερο.

5. Εισοδηματικό αποτέλεσμα- από μία μεταβολή στην τιμή ενός αγαθού είναι η μεταβολή στη ζητούμενη ποσότητα αυτού του αγαθού που προκύπτει εξαιτίας της μεταβολής στην αγοραστική δύναμη του καταναλωτή η οποία οφείλεται στη μεταβολή της τιμής του αγαθού αυτού.

6. Καταναλωτική Δαπάνη ΤΕ ή Έσοδα παραγωγού TR: είναι το γινόμενο της ποσότητας που αγοράζει ή πουλάει επί την τιμή της αγοράς.

Τύποι:

1. Ποσοστιαία μεταβολή του X = $\frac{\text{Μεταβολή του X}}{\text{αρχική τιμή του X}} * 100 = \frac{\Delta X}{X_{\text{αρχ}}} * 100$

2.Ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή = $\frac{\% \text{Μεταβολή της ζητούμενης ποσότητας}}{\% \text{μεταβολής της τιμής}}$

3. Σταυροειδής Ελαστικότητα του αγαθού X ως προς την τιμή του Αγαθού Y = $\frac{\% \text{μεταβολή της ζητούμενης ποσότητας του X}}{\% \text{μεταβολή της τιμής του Y}}$

4. Ελαστικότητα ζήτησης ως προς το εισόδημα = $\frac{\% \text{μεταβολή της ζητούμενης ποσότητας του X}}{\% \text{μεταβολή του εισοδήματος του καταναλωτή}}$

5. Μέθοδος του μέσου σημείου: αφορά έναν εναλλακτικό τρόπο υπολογισμού της ποσοστιαίας μεταβολής. Όποτε αν θα πρέπει να υπολογίσουμε την ελαστικότητα ζήτηση ως προς την τιμή με τη μέθοδο του μέσου σημείου θα αντικαταστήσουμε στον τύπο 1, όπου υπάρχει ποσοστιαία μεταβολή με τον αντίστοιχο τύπο: $\frac{\Delta X}{\frac{X_{\text{τελ}} + X_{\text{αρχ}}}{2}} * 100$

Άρα, η ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή με τη μέθοδο του μέσου σημείου υπολογίζεται ως εξής:

$$= \frac{\frac{\Delta Q}{\frac{Q_{\text{τελ}} + Q_{\text{αρχ}}}{2}}}{\frac{\Delta P}{\frac{P_{\text{αρχ}} + P_{\text{τελ}}}{2}}}$$

Ερμηνείες:

Προσοχή! Η ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή θα είναι πάντα ένας μη θετικός αριθμός (κυρίως αρνητικός αριθμός θα είναι) γιατί η αύξηση της τιμής ενός αγαθού δεν μπορεί ποτέ να προϋποθέτει την αύξηση στη ζητούμενη ποσότητά του. Άρα, όλες οι τιμές της ελαστικότητας ζήτησης ως προς την τιμή θα δίνονται σε απόλυτη τιμή. Αυτό δεν ισχύει για τις υπόλοιπες ελαστικότητες.

1. Ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή ίση με 0.5: Όταν θα αυξηθεί κατά 1% η τιμή του αγαθού X, η ζητούμενη ποσότητα θα μειωθεί κατά 0.5% (**Ανελαστική Ζήτηση**). Μια αύξηση της τιμής του προϊόντος θα οδηγήσει σε αύξηση των εσόδων των παραγωγών. Αντίστοιχα μια μείωση της τιμής θα οδηγήσει σε μείωση των εσόδων.

Ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή ίση με 2.5: Όταν θα αυξηθεί κατά 1% η τιμή του αγαθού X, η ζητούμενη ποσότητα θα μειωθεί κατά 2.5% (**Ελαστική Ζήτηση**). Μία αύξηση της τιμής θα οδηγήσει σε μείωση των εσόδων ενώ μία μείωση της τιμής θα οδηγήσει σε αύξηση των εσόδων.

Ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή ίση με 0: Όταν θα αυξηθεί κατά 1% η τιμή του αγαθού X, η ζητούμενη ποσότητα δεν θα μεταβληθεί καθόλου. (**Τελείως Ανελαστική Ζήτηση**). Μία αύξηση της τιμής θα οδηγήσει σε αύξηση των εσόδων.

Ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή ίση με 1: Όταν θα αυξηθεί κατά 1% η τιμή του αγαθού X, η ζητούμενη ποσότητα θα μειωθεί κατά 1% (**Μοναδιαία Ζήτηση**). Μια αύξηση της τιμής θα αφήσει αμετάβλητα τα έσοδα.

Ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή ίση με $+\infty$: Όταν θα αυξηθεί κατά 1% η τιμή του αγαθού X, η ζητούμενη ποσότητα θα μειωθεί κατά απείρως περισσότερο (**Τελείως ελαστική Ζήτηση**). Μία αύξηση της τιμής θα οδηγήσει σε μηδενικά έσοδα.

2. Σταυροειδής ελαστικότητα ζήτησης του αγαθού X ως προς την τιμή του αγαθού Y, ίση με 0.5: Όταν η τιμή του αγαθού Y αυξηθεί κατά 1% τότε η ζητούμενη ποσότητα του αγαθού X θα αυξηθεί κατά 0.5% (**Υποκατάστατα αγαθά, όταν είναι θετική**).

Σταυροειδής ελαστικότητα ζήτησης του αγαθού X ως προς την τιμή του αγαθού Y, ίση με -0.5: Όταν η τιμή του αγαθού Y αυξηθεί κατά 1% τότε η ζητούμενη ποσότητα του αγαθού X θα μειωθεί κατά 0.5% (**Συμπληρωματικά Αγαθά, όταν είναι αρνητική**).

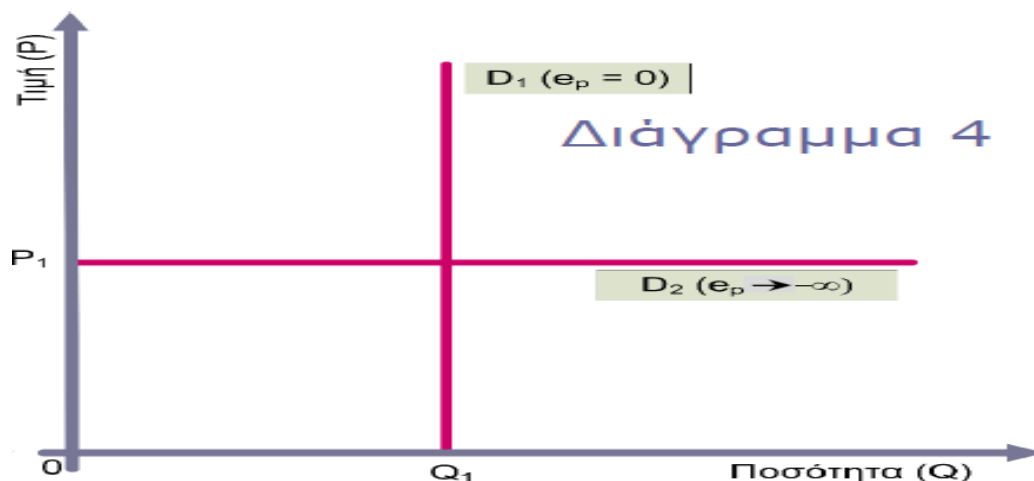
3. Εισοδηματική ελαστικότητα ζήτησης του αγαθού X ίση με 0.5: όταν αυξηθεί το εισόδημα του καταναλωτή κατά 1%, τότε η ζητούμενη ποσότητα του αγαθού X θα αυξηθεί κατά 0.5% (**Κανονικό Αγαθό, όταν είναι μικρότερη του 1 και θετική**).

Εισοδηματική ελαστικότητα ζήτησης του αγαθού X ίση με 2.8: όταν αυξηθεί το εισόδημα του καταναλωτή κατά 1%, τότε η ζητούμενη ποσότητα του αγαθού X θα αυξηθεί κατά 2.8% (**Αγαθό πολυτελείας, όταν είναι μεγαλύτερη του 1 και θετική**).

Εισοδηματική ελαστικότητα ζήτησης του αγαθού X ίση με -0.5: όταν αυξηθεί το εισόδημα του καταναλωτή κατά 1%, τότε η ζητούμενη ποσότητα του αγαθού X θα μειωθεί κατά 0.5% (**Κατώτερο Αγαθό, όταν είναι αρνητική**).

Διαγράμματα:

1. Τελείως ανελαστική (D_1) και τελείως ελαστική ζήτηση (D_2) προϊόντος ως προς την τιμή

Θεωρία:

Πιθανές περιπτώσεις αριθμητικής άσκησης:

1. Υπολογισμός όλων των ελαστικότητων
2. Υπολογισμός της ελαστικότητας ζήτησης ως προς την τιμή με την μέθοδο του μέσου σημείου.
3. Ανάλογα με την τιμή της ελαστικότητας να γίνουν υπολογισμοί για το έλλειμα του προϊόντος ή το πλεόνασμα του προϊόντος στην αγορά
4. Ανάλογα με την τιμή της ελαστικότητας να γίνουν υπολογισμοί για τα έσοδα των παραγωγών.
5. Μία αύξηση του εισοδήματος των καταναλωτών κατά 20% οδήγησε (με όλους τους άλλους παράγοντες σταθερούς) σε αύξηση της κατανάλωσης του αγαθού Χ κατά 10%. Αυτό σημαίνει ότι το αγαθό Χ είναι [.....] αγαθό με εισοδηματική ελαστικότητα ίση με [.....].
Επιλέξτε ένα:
a. [κανονικό], [0,5].
b. [κατώτερο], [0,5].
c. [κανονικό], [2].
d. [κατώτερο], [2].

Πιθανές περιπτώσεις θεωρητικής άσκησης:

1. Ανάλογα με την τιμή της ελαστικότητας να γίνουν προσδιορισμοί για το είδος των προϊόντων.
2.
Αν η τιμή ενός αγαθού μειωθεί και η ζήτηση του ως προς την τιμή του είναι(,,,,,,), τότε τα συνολικά έσοδα των παραγωγών από τις πωλήσεις του συγκεκριμένου αγαθού θα (.....);
Επιλέξτε ένα:
a. (ελαστική), (μειωθούν)
b. (ελαστική), (αυξηθούν).
c.(ανελαστική), (αυξηθούν).
d.(ελαστική), (παραμείνουν αμετάβλητα).

1.4 Πλεόνασμα Παραγωγού και πλεόνασμα καταναλωτή (προσοχή αυτό το κομμάτι της ύλης συνδέεται και με θεωρία και ασκήσεις από την Δημόσια Οικονομική)

Ορισμοί:

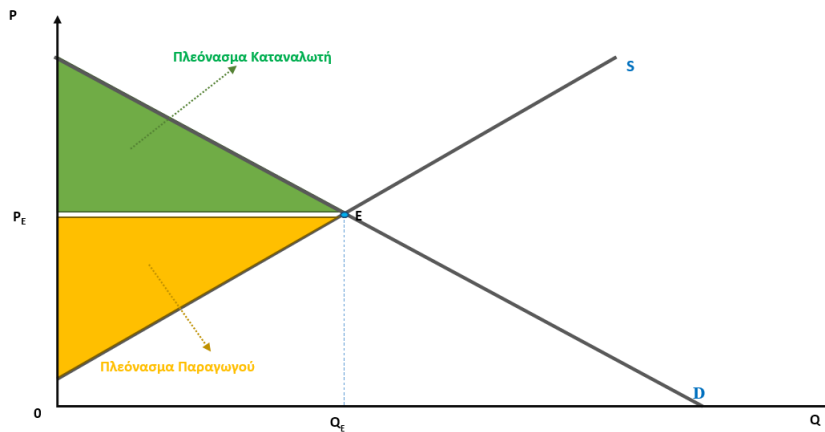
- 1. Προθυμία πληρωμής καταναλωτή-** είναι η μέγιστη τιμή που ο καταναλωτής είναι διατεθειμένος να πληρώσει για να αγοράσει ένα αγαθό.
- 2. Ατομικό πλεόνασμα καταναλωτή-** είναι το καθαρό όφελος ενός ατομικού αγοραστή από την αγορά ενός αγαθού. Είναι ίσο με τη διαφορά μεταξύ προθυμίας πληρωμής για να αποκτήσει ένα αγαθό και την τιμή που πληρώνει.
- 3. Συνολικό πλεονέκτημα του καταναλωτή-** είναι το άθροισμα των ατομικών πλεονασμάτων καταναλωτή όλων των αγοραστών ενός αγαθού.
- 4. Κόστος πωλητή-** είναι η χαμηλότερη τιμή στην οποία ο πωλητής αυτός θα ήταν διατεθειμένος να πουλήσει ένα αγαθό.
- 5. Ατομικό Πλεόνασμα παραγωγού-** είναι το καθαρό όφελος που αποκομίζει ένας ατομικός πωλητής από την πώληση ενός αγαθού. Είναι ίσο με τη διαφορά μεταξύ της τιμής που εισπράττει και του κόστους πωλητή.
- 6. Το συνολικό πλεονέκτημα παραγωγού-** είναι το άθροισμα των ατομικών πλεονασμάτων παραγωγού όλων των πωλητών ενός αγαθού στην αγορά.

Τύποι:

Ερμηνείες:

Διαγράμματα:

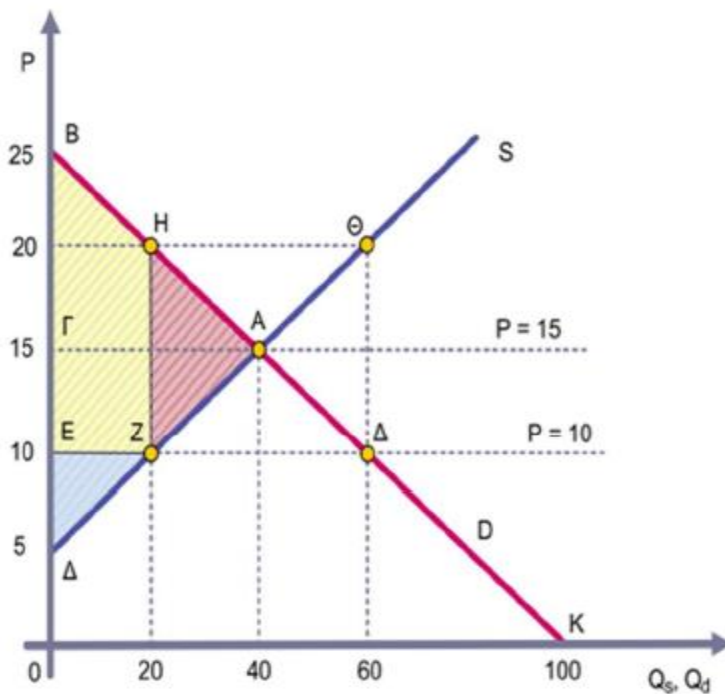
1. Πλεόνασμα παραγωγού (Κίτρινο Τρίγωνο) και πλεόνασμα καταναλωτή (πράσινο τρίγωνο)

$$CS = \text{Πλεόνασμα του καταναλωτή} = \frac{\beta \cdot \nu}{2}$$

$$PS = \text{Πλεόνασμα του παραγωγού} = \frac{\beta \cdot \nu}{2}$$

2. Το πλεόνασμα του παραγωγού και του καταναλωτή όταν έχουμε πτώση της τιμής του προϊόντος κάτω από το σημείο ισορροπίας.

3. Το πλεόνασμα του παραγωγού και του καταναλωτή ότι έχουμε άνοδο της τιμής πάνω από το σημείο ισορροπίας

Θεωρία:

1. Όταν αυξάνεται η τιμή και όλα τα υπόλοιπα παραμένουν σταθερά, αυξάνεται το πλεόνασμα του παραγωγού και μειώνεται το πλεόνασμα του καταναλωτή.
2. Όταν μειώνεται η τιμή και όλα τα υπόλοιπα παραμένουν σταθερά, μειώνεται το πλεόνασμα του παραγωγού και αυξάνεται το πλεόνασμα του καταναλωτή.
3. Το άθροισμα των δύο πλεονασμάτων χρησιμοποιείται ως μέτρο ευημερίας σε μια οικονομία (**Σύνδεση με το κομμάτι της Δημόσιας Οικονομικής**).
4. Η ευημερία της κοινωνίας μεγιστοποιείται στο σημείο ισορροπίας, σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση είναι μικρότερη από τη μέγιστη τιμή ευημερίας.
5. Οτιδήποτε παρεμβαίνει (συνήθως μια κυβέρνηση) ώστε να διαφοροποιηθεί το αρχικό σημείο ισορροπίας οδηγεί σε μείωση της αποτελεσματικότητας ή της κοινωνικής ευημερίας.

Πιθανές περιπτώσεις αριθμητικής άσκησης:

1. Να υπολογιστούν τα πλεονάσματα του καταναλωτή και παραγωγού παίρνοντας στοιχεία από κάποιο σχήμα (βλ. διάγραμμα 3).
2. Να υπολογιστεί η απώλεια πλεονάσματος όταν υπάρχει μεταβολές στις τιμές.

Απάντηση

Σε αυτήν την περίπτωση θα πρέπει να υπολογίσουμε το εμβαδόν του κόκκινου τριγώνου.

$$\frac{\text{βάση} \cdot \text{ύψος}}{2} = \frac{100 \cdot 2}{2} = 100$$

Πιθανές περιπτώσεις θεωρητικής άσκησης:

1. Τι θα συμβεί αν μια κυβέρνηση επιβάλει ανώτατη τιμή κάτω από το σημείο ισοροπίας.

Απάντηση:

Θα υπάρξει απώλεια της κοινωνικής ευημερίας

2. Τι θα συμβεί αν μια κυβέρνηση επιβάλει κατώτατη τιμή πάνω από το σημείο ισοροπίας.

Απάντηση:

Θα υπάρξει απώλεια της κοινωνικής ευημερίας.

1.5 Ισορροπία καταναλωτή

Ορισμοί:

- 1. Χρησιμότητα:** είναι το μέτρο της προσωπικής ικανοποίησης που λαμβάνει κάποιος καταναλωτής από τη χρήση ή κατανάλωση ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας.
- 2. Μονάδα χρησιμότητας:** είναι μία μονάδα μέτρησης που χρησιμοποιούμε για την χρησιμότητα.
- 3. Οριακή χρησιμότητα:** είναι η μεταβολή στην συνολική χρησιμότητα που επέρχεται από την επιπλέον απόκτηση/κατανάλωση/χρήση μιας μονάδας προϊόντος.
- 4. Αρχή της φθίνουσας οριακής χρησιμότητας:** κάθε διαδοχική μονάδα ενός αγαθού ή υπηρεσίας που καταναλώνεται, προσθέτει λιγότερες μονάδες χρησιμότητας στη συνολική χρησιμότητα από την προηγούμενη μονάδα του αγαθού.
- 5. Εισοδηματικός περιορισμός:** οριοθετεί το κόστος ενός συνδυασμού αγαθών που καταναλώνει ένα άτομο ώστε αυτό να μην υπερβαίνει το εισόδημά του.
- 6. Καταναλωτική δυνατότητα:** είναι το σύνολο των συνδυασμών που μπορεί να αποκτήσει ένας καταναλωτής βάσει το εισόδημά του.
- 7. Η γραμμή εισοδηματικού περιορισμού:** δείχνει όλους τους συνδυασμούς καταναλωτικών αγαθών που έχει στη διάθεσή του ένας καταναλωτής που δαπανά ολόκληρο το εισόδημά του.
- 8. Οριακή χρησιμότητα ανά δαπανώμενο δολάριο (ευρώ κ.α.):** είναι η πρόσθετη χρησιμότητα που αποκτιέται από τη δαπάνη ενός επιπλέον δολαρίου σε αυτό το αγαθό.

9. Κανόνας της Βέλτιστης κατανάλωσης: λέει ότι ένας καταναλωτής προκειμένου να μεγιστοποιήσει τη χρησιμότητα πρέπει να εξισώσει την οριακή χρησιμότητα ανά δολάριο δαπανώμενο σε κάθε αγαθό και υπηρεσία στον συνδυασμό κατανάλωσης που επιλέγει.

10. Ισοροπία του καταναλωτή: επέρχεται όταν πραγματοποιείται ταυτόχρονα ο κανόνας της βέλτιστης κατανάλωσης κάτω από τον εισοδηματικό περιορισμό.

11. Καμπύλες αδιαφορίες για την χρησιμότητα: είναι οι καμπύλες που αποτελούνται από σημεία, που το καθένα από αυτά αποτελεί συνδυασμό ποσοτήτων δύο αγαθών που επιφέρουν το ίδιο επίπεδο χρησιμότητας του καταναλωτή.

12. Οριακός λόγος υποκατάστασης: δείχνει την αναλογία με την οποία επιθυμούμε να ανταλλάξουμε αγαθά ώστε να μην μεταβληθεί η χρησιμότητα που λαμβάνουμε, παραμένοντας στην ίδια καμπύλη αδιαφορίας.

Τύποι:

1. Οριακή Χρησιμότητα: $MU_X = \frac{\Delta U}{\Delta X}$, Σε περίπτωση που είναι γνωστή η συνάρτηση χρησιμότητας τότε η οριακή χρησιμότητα θα μπορεί να υπολογιστεί ως εξής:

$MU_X = \frac{\partial U}{\partial X}$, Για παράδειγμα αν η συνάρτηση χρησιμότητας είναι: $U = X^4 + Y^2$, τότε η οριακή χρησιμότητα του αγαθού X θα είναι ίση με $MU_X = 4X^3 + 0 = 4X^3$

2. Οριακή Χρησιμότητα ανά δαπανώμενο δολάριο: $\frac{MU_X}{P_X}$

3. Κανόνας της Βέλτιστης κατανάλωσης: $\frac{MU_X}{P_X} = \frac{MU_Y}{P_Y}$

4. Εξίσωση Εισοδηματικού Περιορισμού: $M = P_X * X + P_Y * Y$

5. Ισοροπία του καταναλωτή: $\frac{MU_X}{P_X} = \frac{MU_Y}{P_Y}$ & $M = P_X * X + P_Y * Y$

6. Οριακός λόγος υποκατάστασης MRS του X σε όρους Y ή MRS_{YX} :

$$= \left| \frac{\Delta X}{\Delta Y} \right| = \frac{\text{Μονάδες του X που θυσιάζονται}}{\text{Μονάδες του Y που Αυξάνονται}}, \quad MRS_{XY} = \left| \frac{\Delta Y}{\Delta X} \right| = \frac{\text{Μονάδες του Y που θυσιάζονται}}{\text{Μονάδες του X που Αυξάνονται}}$$

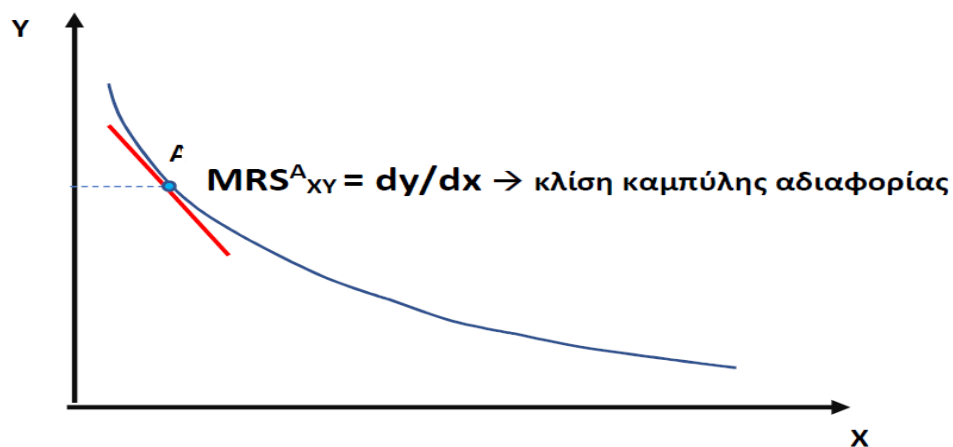
Ερμηνείες:

1. Ερμηνεία της οριακής χρησιμότητας $MU_X = 1$: για κάθε μία επιπλέον μονάδα προϊόντος, η συνολική χρησιμότητα αυξάνεται κατά 1 μονάδα χρησιμότητας.
2. Ερμηνεία του οριακού λόγου υποκατάστασης $MRS_{XY} = 5$: για απόκτηση κάθε επιπλέον μονάδα προϊόντος του αγαθού X θα πρέπει να θυσιάστούν ή να ανταλλαχτούν με 5 μονάδες προϊόντος από το αγαθό Y, ώστε ο καταναλωτής να έχει την ίδια χρησιμότητα.

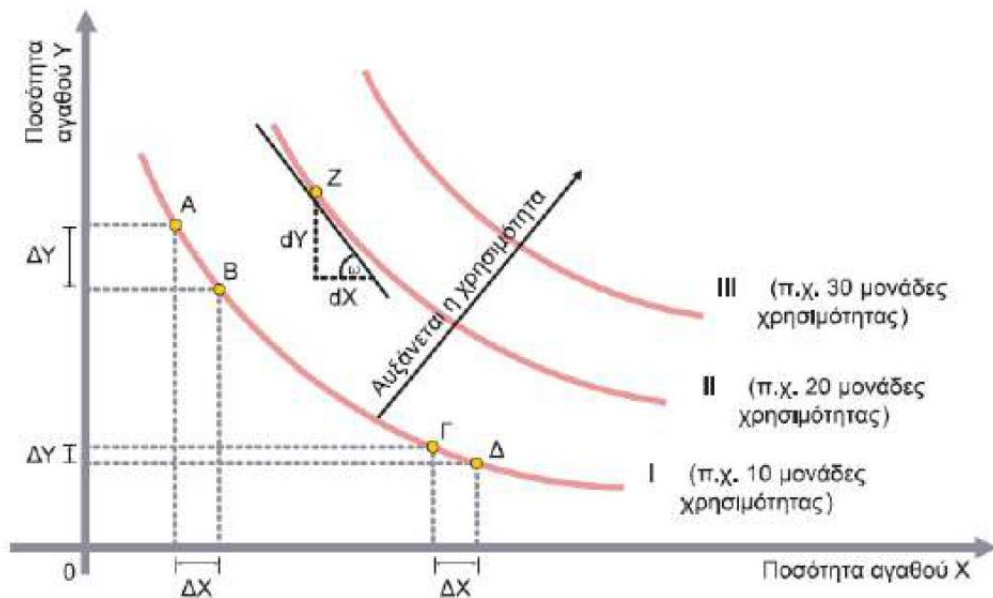
Διαγράμματα:

1. Καμπύλη αδιαφορίας και οριακός λόγος υποκατάστασης

Καμπύλη αδιαφορίας και οριακός λόγος υποκατάστασης

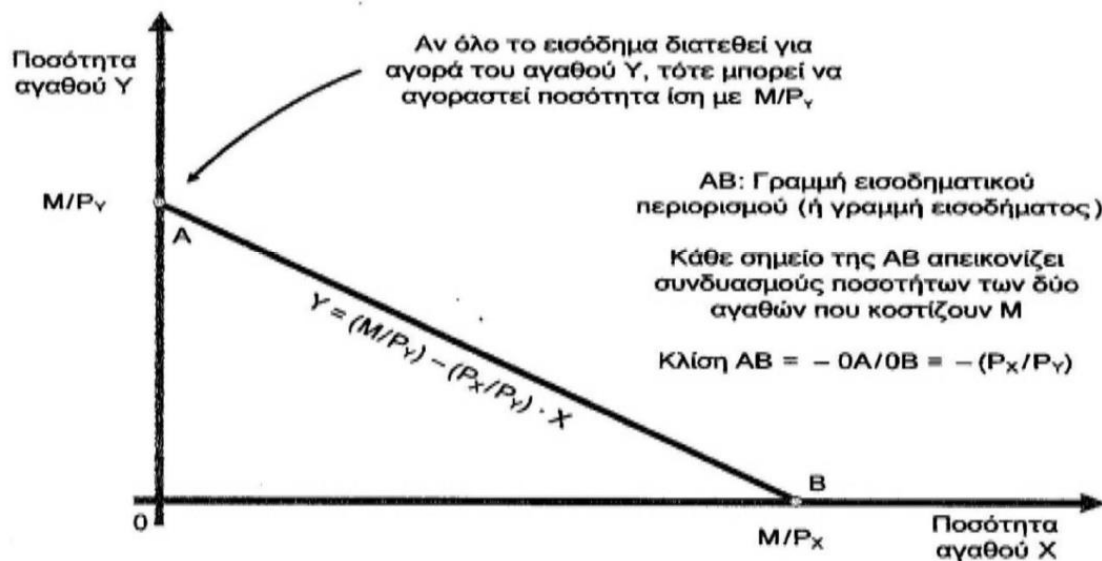

2. Καμπύλες αδιαφορίας

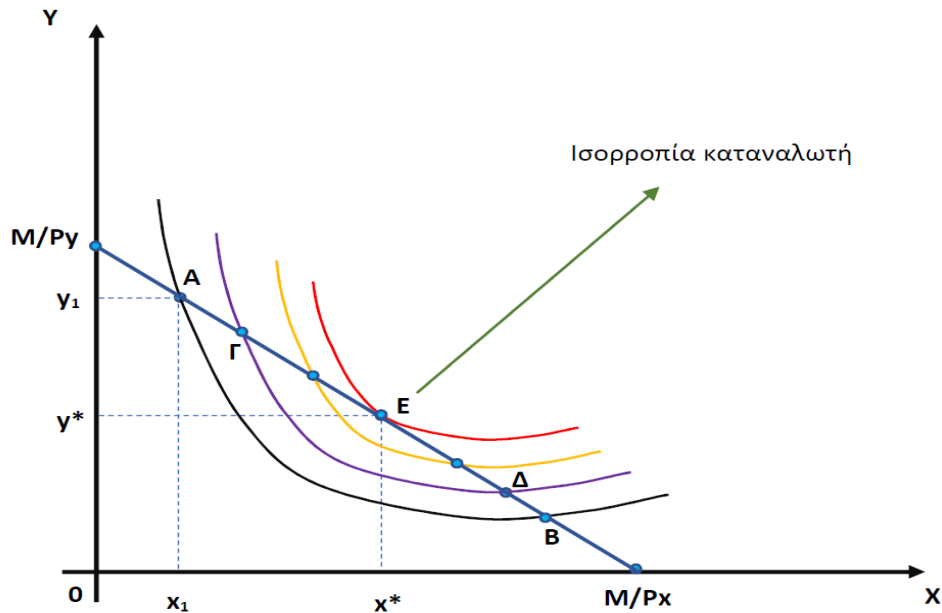

3. Εισοδηματικός περιορισμός

Ο εισοδηματικός περιορισμός

4. Ισορροπία του καταναλωτή

Θεωρία:

1. Καμπύλες αδιαφορίας:

- Κάθε καμπύλη αδιαφορίας απεικονίζει ένα επίπεδο χρησιμότητας
- Όσο μακρύτερα βρίσκονται οι καμπύλες αδιαφορίας από την αρχή των αξόνων, τόσο μεγαλύτερη χρησιμότητα απεικονίζουν.
- Δεν τέμνονται. Εάν τέμνονται τότε το σημείο τομής θα έδειχνε δυο διαφορετικά επίπεδα χρησιμότητας, κάτι που δεν μπορεί να ισχύει, διότι κάθε σημείο (συνδυασμός) δείχνει ένα επίπεδο χρησιμότητας.
- Έχουν αρνητική κλίση.
- Στρέφουν τα κυρτά στη αρχή των αξόνων. Αυτό είναι απόρροια του φθίνοντος οριακού λόγου υποκατάστασης.

2. Γραμμή Εισοδηματικού περιορισμού:

- η κλίση της ευθείας του εισοδηματικού περιορισμού μας δείχνει ότι εάν αυξήσουμε την ποσότητα ενός αγαθού κατά μία μονάδα πόσο θα πρέπει να μειώσουμε την ποσότητα του άλλου αγαθού ώστε να δαπανούμε όλο το εισόδημά μας.

- Η κλίση του εισοδηματικού περιορισμού είναι ίση με το λόγο των τιμών κατά απόλυτες τιμές.

$$\frac{\Delta y}{\Delta x} = -\frac{P_x}{P_y}$$

Πιθανές περιπτώσεις αριθμητικής άσκησης:

1.

Άσκηση 2.1

Ένας καταναλωτής δαπανά όλο το εισόδημά του $M = 1.000$ ευρώ για την αγορά των αγαθών X και Y , οι τιμές των οποίων είναι $P_X = 10$ ευρώ και $P_Y = 20$ ευρώ αντίστοιχα. Οριακή χρησιμότητα του αγαθού X είναι $MU_X = \psi$ και οριακή χρησιμότητα του αγαθού Y είναι $MU_Y = \chi$ (όπου χ και ψ είναι οι ποσοστώσεις των αγαθών X και Y αντίστοιχα). Ζητείται να προσδιοριστεί η ισορροπία του καταναλωτή.

Απάντηση

Ο εισοδηματικός περιορισμός του καταναλωτή είναι:

$$1.000 = 10\chi + 20\psi \quad (1)$$

Ο καταναλωτής βρίσκεται σε ισορροπία όταν ισχύει:

$$MU_X / MU_Y = P_X / P_Y \Rightarrow \psi / \chi = 10 / 20 = 1/2 \Rightarrow \chi = 2\psi$$

Θέτοντας στην χέση (1) $\chi = 2\psi$ βρίσκουμε:

$$1.000 = 10(2\psi) + 20\psi \Rightarrow 40\psi = 1.000 \Rightarrow \psi = 25 \text{ μονάδες}$$

και εφόσον $\chi = 2\psi$ προκύπτει:

$$\chi = 2\psi = 2(25) \Rightarrow \chi = 50 \text{ μονάδες}$$

2. Ένας ορθολογικός καταναλωτής δαπανά όλο το εισόδημά του, M , στην κατανάλωση των αγαθών X και Y . Η τιμή του αγαθού X είναι $P_X = 12\text{€}$. Όταν ο εν λόγω καταναλωτής βρίσκεται σε ισορροπία, δηλαδή μεγιστοποιεί τη χρησιμότητά του, καταναλώνει 10 μονάδες από το αγαθό X και 20 μονάδες από το αγαθό Y και ισχύει $MU_X / MU_Y = 3$ (όπου $MU_X =$ οριακή χρησιμότητα του αγαθού X και $MU_Y =$ οριακή χρησιμότητα του αγαθού Y). Σύμφωνα με τα δεδομένα, η τιμή του αγαθού Y (P_Y) και το εισόδημα του καταναλωτή (M) είναι:

Επιλέξτε ένα:

a. $P_Y = 6\text{€}$, $M = 280\text{€}$.

b. $P_Y = 4\text{€}$, $M = 200\text{€}$.

c. $P_Y = 2\text{€}$, $M = 200\text{€}$.

d. $P_Y = 4\text{€}$, $M = 280\text{€}$.

Απάντηση

$$\frac{MU_X}{MU_Y} = \frac{P_X}{P_Y} = 3 \rightarrow \frac{P_X}{P_Y} = 3 \rightarrow P_Y = \frac{12}{3} = 4$$

$$M = P_X * X + P_Y * Y = 12 * 10 + 4 * 20 = 200$$

3. Ένας καταναλωτής δαπανά όλο το εισόδημα του στην κατανάλωση των αγαθών X και Y. Η τιμή του αγαθού X είναι $P_X = 2€$. Όταν ο εν λόγω καταναλωτής βρίσκεται σε ισορροπία, δηλαδή μεγιστοποιεί τη χρησιμότητά του, ισχύει $MU_X = 100$ και $MU_Y = 200$ (όπου $MU_X =$ οριακή χρησιμότητα του αγαθού X και $MU_Y =$ οριακή χρησιμότητα του αγαθού Y). Με βάση τα δεδομένα, συμπεραίνουμε ότι:

- A. Η τιμή του αγαθού X είναι διπλάσια της τιμής του αγαθού Y.
- B. Η τιμή του αγαθού Y είναι ίση με 5 ευρώ.
- C. Η οριακή χρησιμότητα του αγαθού Y ανά ευρώ δαπανώμενο για την αγορά του είναι ίση με 50.
- D. Η οριακή χρησιμότητα του αγαθού Y ανά ευρώ δαπανώμενο για την αγορά του είναι ίση με 25.

Απάντηση

Σύμφωνα με τον κανόνα της βέλτιστης κατανάλωσης, η οριακή χρησιμότητα ανά ευρώ δαπανώμενο σε κάθε αγαθό πρέπει να είναι η ίδια, δηλαδή $MU_X/P_X = MU_Y/P_Y$. Οπότε: $MU_X/P_X = MU_Y/P_Y \Rightarrow MU_X/MU_Y = P_X/P_Y \Rightarrow 100/200 = 2/P_Y \Rightarrow P_Y = 4€$ (άρα οι απαντήσεις A και B δεν ισχύουν). Επιπλέον ισχύει: $MU_Y/P_Y = 200/4 = 50$ ($= MU_X/P_X = 100/2$). Επομένως ισχύει η απάντηση C και δεν ισχύει η απάντηση D.

Άρα, η σωστή απάντηση είναι η **C**. Βλέπε Krugman and Wells, Ενότητα 20.

Πιθανές περιπτώσεις θεωρητικής άσκησης:

1.5 Θεωρία παραγωγής

Ορισμοί:

1. Μακροχρόνια περίοδος: είναι η χρονική περίοδος κατά τη διάρκεια της οποίας μπορούν να μεταβάλλονται οι ποσότητες όλων των εισροών.

2. Βραχυχρόνια περίοδος: είναι η χρονική περίοδος στη διάρκεια της οποίας τουλάχιστον μια εισροή είναι σταθερή.

- 3. Σταθερή εισροή:** είναι η εισροή της οποίας η ποσότητα είναι καθορισμένη για μια χρονική περίοδο και δεν μπορεί να μεταβληθεί.
- 4. Μια μεταβλητή εισροή:** είναι μια εισροή την ποσότητα της οποίας η επιχείρηση μπορεί να μεταβάλει όποτε θελήσει.
- 5. Καμπύλη του συνολικού προϊόντος:** είναι η γραφική παράσταση της συνάρτησης παραγωγής που δείχνει πώς η ποσότητα του προϊόντος συνδέεται με την ποσότητα της μεταβλητής εισροής για δεδομένη ποσότητα της σταθερής εισροής.
- 6. Οριακό προϊόν:** μιας εισροής είναι η πρόσθετη ποσότητα προϊόντος που παράγεται από τη χρησιμοποίηση μιας επιπλέον μονάδας της εισροής αυτής.
- 7. Φθίνουσες αποδόσεις εισροής:** έχουμε όταν η αύξηση της ποσότητας μιας εισροής, ενώ τα επίπεδα όλων των άλλων εισροών μένουν αμετάβλητα, οδηγεί σε μείωση του οριακού προϊόντος αυτής της εισροής.
- 8. Σταθερό Κόστος:** είναι το κόστος που δεν εξαρτάται από την ποσότητα παραγόμενου προϊόντος. Είναι το κόστος της σταθερής εισροής.
- 9. Μεταβλητό Κόστος:** είναι το κόστος που εξαρτάται από την ποσότητα του παραγόμενου προϊόντος. Είναι το κόστος της μεταβλητής εισροής.
- 10. Συνολικό Κόστος:** παραγωγής μιας δεδομένης ποσότητας προϊόντος είναι το άθροισμα του σταθερού κόστους και του μεταβλητού κόστους παραγωγής της ποσότητας προϊόντος.
- 11. Καμπύλη συνολικού κόστους:** δείχνει πως το συνολικό κόστος εξαρτάται από την ποσότητα του προϊόντος.
- 12. Οριακό κόστος:** είναι το πρόσθετο κόστος από την παραγωγή μιας επιπλέον μονάδας προϊόντος.
- 13. Μέσο Συνολικό Κόστος:** είναι το συνολικό κόστος διαιρεμένο με την παραγόμενη ποσότητα του προϊόντος.
- 14. Η καμπύλη μέσου συνολικού κόστους σχήματος U:** κατέρχεται όταν η παραγωγή είναι σε χαμηλά επίπεδα και κατόπιν ανέρχεται στα υψηλά επίπεδα παραγωγής του προϊόντος.

- 15. Μέσο σταθερό κόστος:** είναι το σταθερό κόστος ανά μονάδα προϊόντος.
- 16. Μέσο Μεταβλητό Κόστος:** είναι το μεταβλητό κόστος ανά μονάδα προϊόντος
- 17. Προϊόν ελαχίστου Κόστους:** είναι η ποσότητα του προϊόντος στην οποία ελαχιστοποιείται το μέσο συνολικό κόστος -αντιστοιχεί στο χαμηλότερο σημείο της καμπύλης μέσου συνολικού κόστους, σχήματος U.
- 18. Αύξουσες αποδόσεις κλίμακας:** έχουμε όταν μειώνεται το μακροχρόνιο μέσο συνολικό κόστος καθώς αυξάνεται το προϊόν.
- 19. Φθίνουσες αποδόσεις κλίμακας:** έχουμε όταν αυξάνεται το μακροχρόνιο μέσο συνολικό κόστος καθώς αυξάνεται το προϊόν.
- 20. Σταθερές αποδόσεις κλίμακας:** έχουμε όταν το μακροχρόνιο μέσο συνολικό κόστος είναι σταθερό καθώς αυξάνεται το προϊόν.
- 21. Καμπύλη ίσου προϊόντος:** δείχνει τους συνδυασμούς εισροών που παράγουν συγκεκριμένο επίπεδο προϊόντος.
- 22. Οριακός λόγος υποκατάστασης $MRTS_{LK}$:** δείχνει την αναλογία υποκατάστασης των συντελεστών παραγωγής ώστε να έχουμε την παραγωγή του ίδιου επιπέδου προϊόντος.
- 23. Γραμμή ίσου Κόστους:** δείχνει όλους τους συνδυασμούς από συντελεστές παραγωγής που απαιτούν την ίδια δαπάνη με όλα τα υπόλοιπα σημεία αυτής της γραμμής.
- 24. Ισορροπία του παραγωγού:** έχουμε όταν μεγιστοποιεί το παραγόμενο προϊόν με δεδομένη τη χρηματική δαπάνη για εισροές K,L.
- 25. Ανισορροπία στην παραγωγή:** έχουμε όταν δεν ισχύει ισότητα της ισορροπίας του παραγωγού.
- 26. Οικονομίες κλίμακας:** Το μακροχρόνιο μέσο κόστος παραγωγής μειώνεται όταν αυξάνεται το προϊόν.
- 27. Αρνητικές οικονομίες κλίμακας:** Το μακροχρόνιο μέσο κόστος παραγωγής αυξάνεται όταν αυξάνεται το προϊόν.

Τύποι:

1. Οριακό προϊόν εργασίας $MP_L, MP_L = \frac{\Delta Q}{\Delta L} = \frac{\text{Μεταβολή στην ποσότητα προϊόντος}}{\text{Μεταβολή στην ποσότητα εργασίας}}$

2. Οριακό κόστος: $MC = \frac{\Delta TC}{\Delta Q} = \frac{\text{Μεταβολή στο συνολικό Κόστος}}{\text{Μεταβολή στην ποσότητα του προϊόντος}} = \frac{\Delta VC}{\Delta Q}$

3. Συνολικό κόστος: $TC = FC + VC$

4. Μέσο Συνολικό Κόστος: $ATC = \frac{TC}{Q} = \frac{\text{Συνολικό Κόστος}}{\text{Ποσότητα Προϊόντος}}$

5. Μέσο Σταθερό Κόστος: $AFC = \frac{FC}{Q} = \frac{\text{Σταθερό Κόστος}}{\text{Ποσότητα Προϊόντος}}$

6. Μέσο Μεταβλητό Κόστος: $AVC = \frac{VC}{Q} = \frac{\text{Μεταβλητό Κόστος}}{\text{Ποσότητα Προϊόντος}}$

7. Οριακός λόγος υποκατάστασης $MRTS_{LK}$: $MRTS_{LK} = -\frac{\Delta K}{\Delta L}$

Ο οριακός λόγος υποκατάστασης μπορεί να υπολογιστεί και ως ο λόγος των οριακών προϊόντων των 2 συντελεστών και ισχύει: $MRTS_{LK} = \frac{MP_L}{MP_K}$.

8. Η Γραμμή ίσου κόστους: $r * K + w * L = C$

9. Η κλίση της γραμμής κόστους: είναι ο λόγος των τιμών των συντελεστών παραγωγής, είτε $\frac{w}{r}$ είτε $\frac{r}{w}$.

10. Ισορροπία του παραγωγού: $\frac{MP_L}{MP_K} = \frac{w}{r}$.

Ερμηνείες:

6. Αύξουσες Αποδόσεις κλίμακας: Αν αυξήσουμε το κεφάλαιο και την εργασία κατά ένα ποσοστό τότε το προϊόν που θα πάρουμε θα αυξηθεί κατά ένα ποσοστό μεγαλύτερο.

7. Φθίνουσες αποδόσεις κλίμακας: Αν αυξήσουμε το κεφάλαιο και την εργασία κατά ένα ποσοστό τότε το προϊόν που θα πάρουμε θα αυξηθεί κατά ένα ποσοστό μικρότερο.

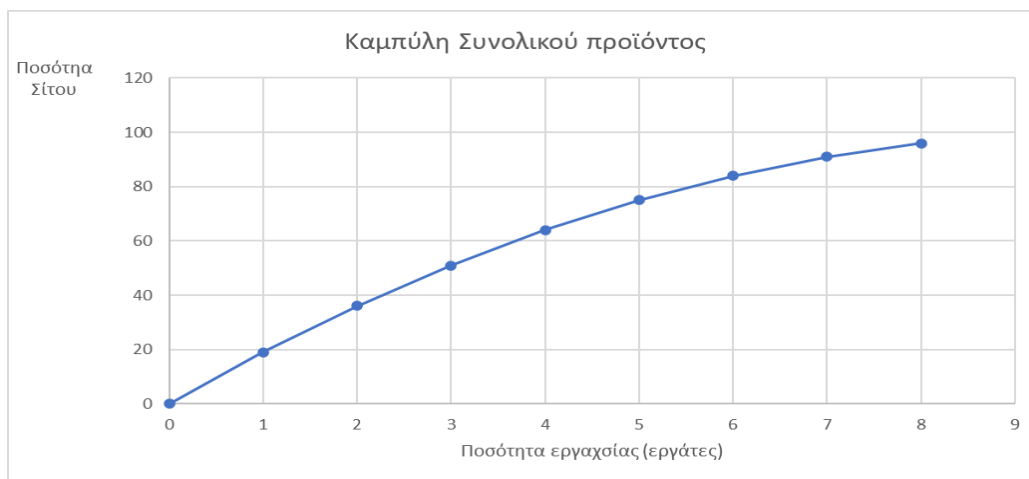
8. Σταθερές αποδόσεις κλίμακας: Αν αυξήσουμε το κεφάλαιο και την εργασία κατά ένα ποσοστό τότε το προϊόν που θα πάρουμε θα αυξηθεί κατά το ίδιο το ποσοστό.

9. Οριακός λόγος υποκατάστασης $MRTS_{LK}=5$: Αν αυξηθεί η εργασία κατά μία μονάδα θα πρέπει να θυσιαστούν 5 μονάδες κεφαλαίου.

Προσοχή! Ο οριακός λόγος υποκατάστασης θα δίνεται πάντα κατά απόλυτη τιμή, αλλιώς θα περιμένουμε να παίρνει αρνητικές τιμές.

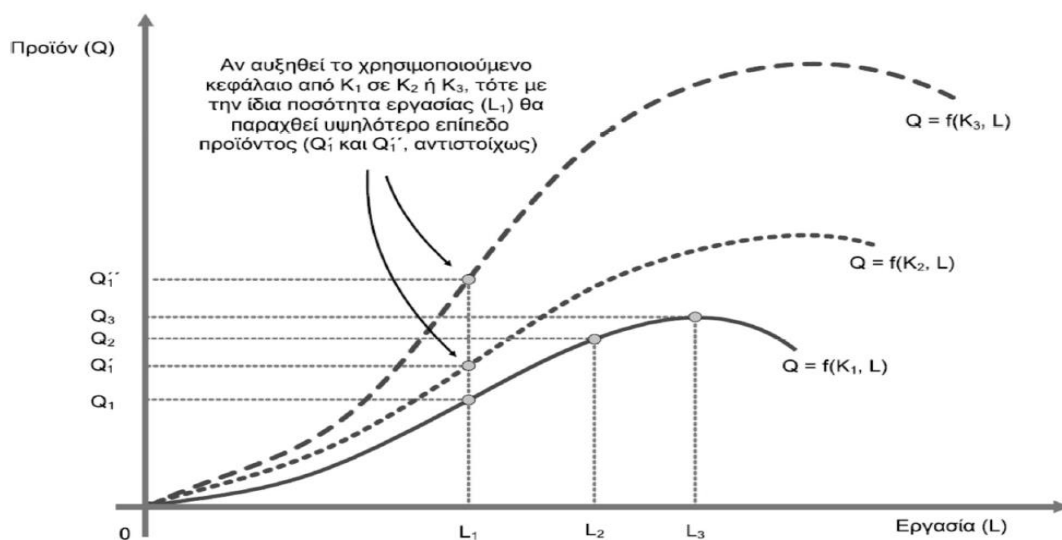
Διαγράμματα:

1. Καμπύλη συνολικού προϊόντος

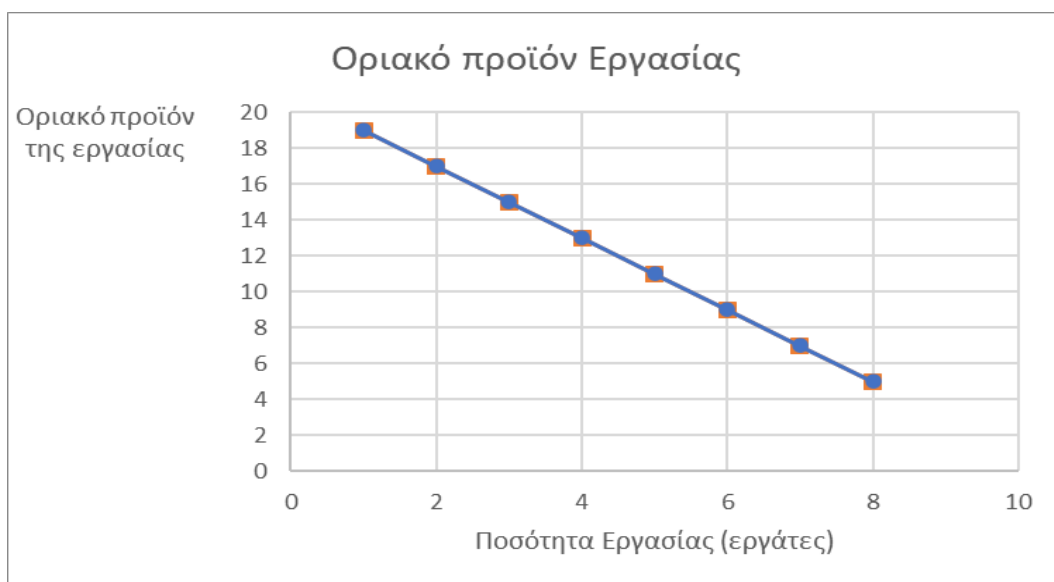

2. Καμπύλη συνολικού προϊόντος με σταθερό το επίπεδο του κεφαλαίου K και μεταβλητή την εργασία L

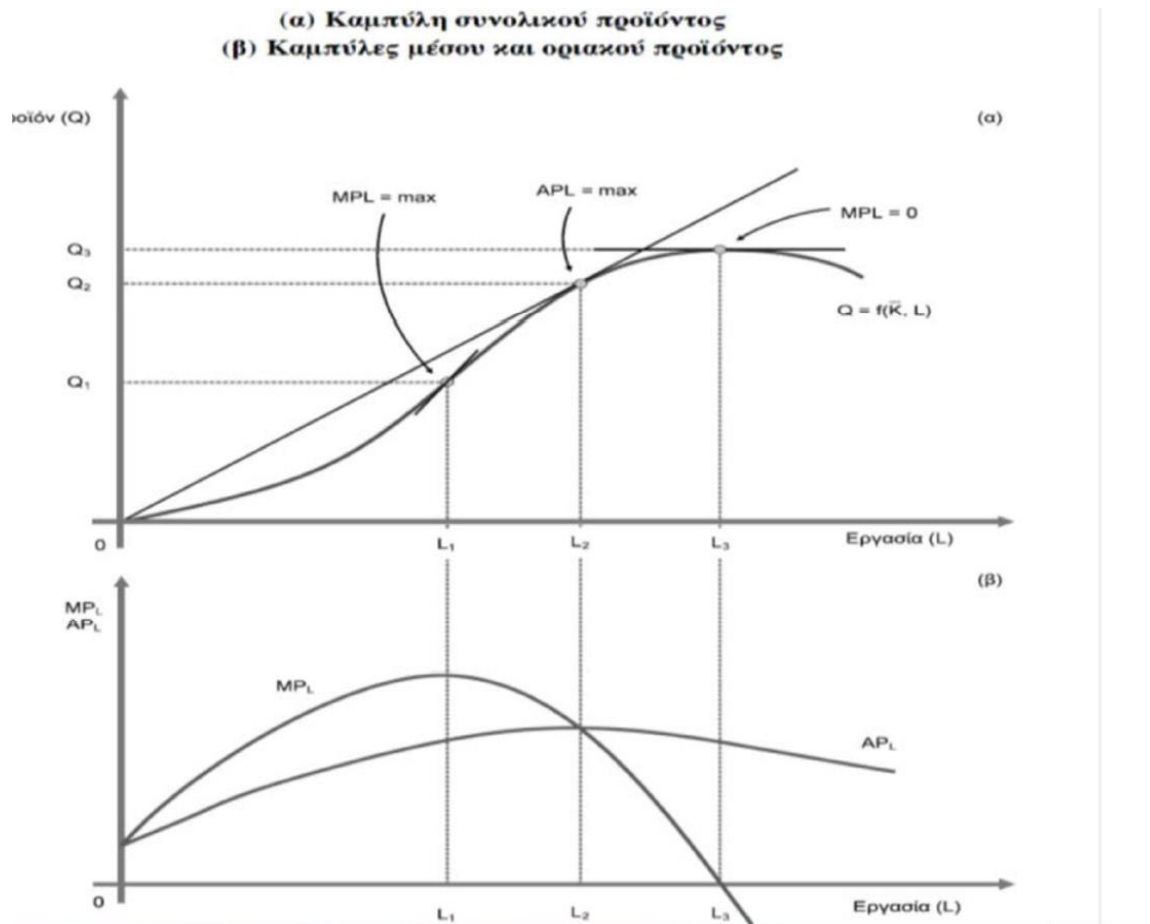
Τρεις καμπύλες συνολικού προϊόντος για (σταθερό κάθε φορά) επίπεδο κεφαλαίου K_1 , K_2 και K_3 ($K_1 < K_2 < K_3$)

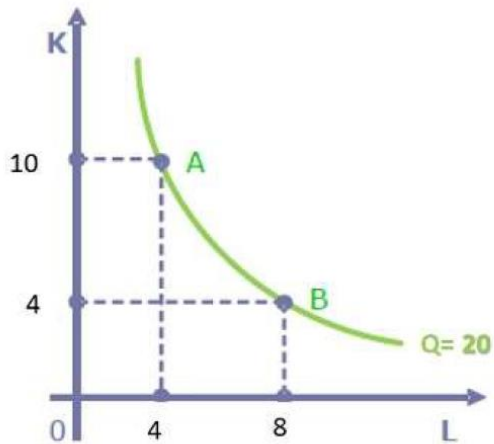
3. Οριακό προϊόν εργασίας

4. Καμπύλη Συνολικού προϊόντος και καμπύλες μέσου και οριακού προϊόντος

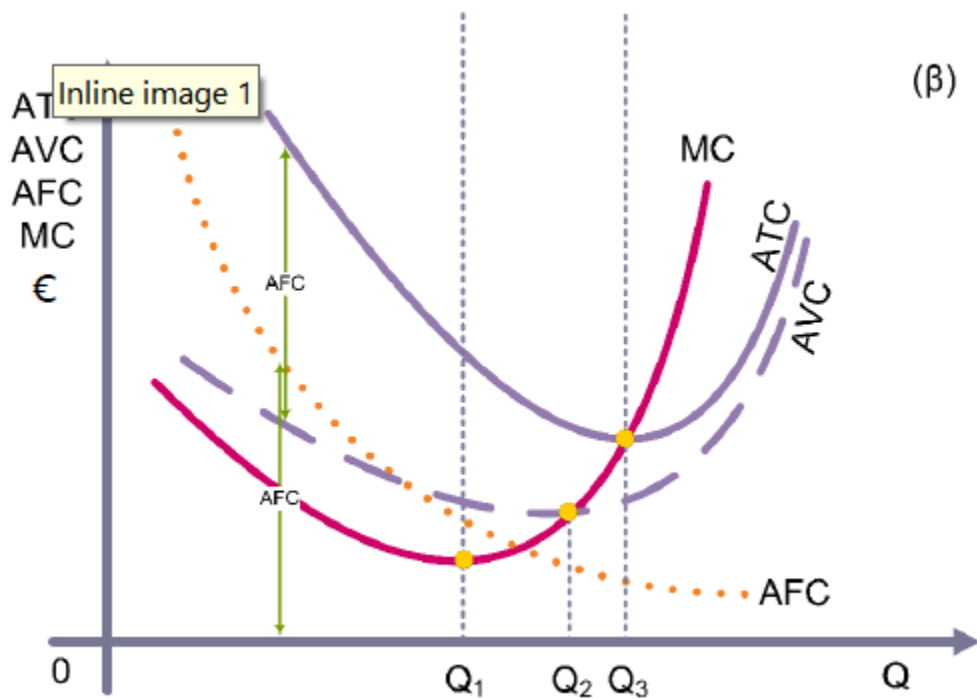

5. Καμπύλη ίσου προϊόντος

.. η διπλανή καμπύλη ίσου προϊόντος μας "λέει" ότι είτε επιλεγεί ο συνδυασμός A (δλδ. $K=10$ μονάδες & $L=4$ μονάδες) είτε ο συνδυασμός B (δλδ. $K=4$ μονάδες & $L=8$ μονάδες) η παραγωγή θα είναι ακριβώς η ίδια και ίση με 20 μονάδες προϊόντος

6. Καμπύλη Οριακού κόστους και Μέσου συνολικού Κόστους

Θεωρία:

1. Καμπύλη Συνολικού προϊόντος

- Το Συνολικό προϊόν αυξάνεται στην αρχή με ταχύ ρυθμό, έπειτα ο ρυθμός αύξησης μειώνεται, ώσπου να φθάσει στο ανώτατο σημείο και στη συνέχεια να μειωθεί.
- Οι μεταβολές του μέσου προϊόντος (APL), είναι μικρότερες από του οριακού (MPL). Αυτό οφείλεται στο ότι το μέσο προϊόν επηρεάζεται και από τις προηγούμενες μονάδες εργασίας και μονάδες προϊόντος, ενώ το οριακό προϊόν δίνει μόνο την τελευταία μεταβολή του συνολικού προϊόντος.
- Όταν $MPL > 0$ τότε η κλίση του TP είναι αύξουσα. Συγκεκριμένα όταν το MPL αυξάνεται το Συνολικό Προϊόν αυξάνεται με αύξοντα ρυθμό (αύξουσες αποδόσεις), ενώ όταν το MPL αρχίζει να μειώνεται το TP συνεχίζει να αυξάνεται αλλά με φθίνοντα ρυθμό (φθίνουσες αποδόσεις).
- Όταν $MPL = 0$, τότε Συνολικό Προϊόν είναι μέγιστο.
- Όταν $MPL < 0$, τότε το Συνολικό Προϊόν μειώνεται.
- Όταν το $MPL > APL$ τότε το AP είναι αύξων.
- Η καμπύλη του οριακού προϊόντος (MP), τέμνει την καμπύλη του μέσου προϊόντος (APL) στο υψηλότερο σημείο της APL τότε APL γίνεται μέγιστο.
- Όταν MPL μεγιστοποιείται τότε αλλάζουν τα κοίλα της συνάρτησης, δηλαδή από το σημείο αυτό και έπειτα αρχίζει να ισχύει ο νόμος της φθίνουσας απόδοσης.
-

2. Καμπύλη ίσου προϊόντος:

- Σε κυρτή καμπύλη ίσου προϊόντος ο οριακός λόγος υποκατάστασης βαίνει φθίνων.
- Έχουν αρνητική κλίση
- Δεν τέμνονται μεταξύ τους
- Η κλίση τους μειώνεται κατά μήκος τους από επάνω αριστερά προς τα κάτω δεξιά.

3. Ανισορροπία στην παραγωγή:

- όταν έχουμε $\frac{MPL}{w} < \frac{MPK}{r}$ τότε για να επέλθει ισορροπία θα πρέπει να αυξηθεί το κεφάλαιο και να μειωθεί η εργασία
- όταν έχουμε $\frac{MPL}{w} > \frac{MPK}{r}$, τότε για να επέλθει ισορροπία θα πρέπει να αυξηθεί η εργασία και να μειωθεί το κεφάλαιο.

4. Καμπύλη Οριακού κόστους και μέσου συνολικού κόστους

- Όταν το οριακό κόστος είναι ίσο με το μέσο μεταβλητό κόστος $MC = AVC$, ελαχιστοποιείται το μέσο συνολικό κόστος
- Όταν το οριακό κόστος είναι ίσο με το μέσο συνολικό κόστος $MC = ATC$, ελαχιστοποιείται το μέσο συνολικό κόστος.

Πιθανές περιπτώσεις αριθμητικής άσκησης:

1. Αν το μέσο μεταβλητό κόστος (AVC) μίας επιχείρησης για ποσότητα $Q = 7$ μονάδες είναι 14 και για ποσότητα $Q = 8$ μονάδες είναι 16, τότε το οριακό κόστος (MC) της όγδοης μονάδας προϊόντος είναι:

A. MC = 30.

B. MC = 28.

C. MC = 31.

D. MC = 32.

Απάντηση

Γνωρίζουμε ότι: $AVC = VC/Q$ και $MC = \Delta TC/\Delta Q = \Delta VC/\Delta Q$. Σύμφωνα με τα δεδομένα, για $Q = 7$ το μεταβλητό κόστος είναι $VC = AVC \times Q = 14 \times 7 = 98$ και για $Q = 8$ το μεταβλητό κόστος είναι $VC = AVC \times Q = 16 \times 8 = 128$. Επομένως το οριακό κόστος είναι:

$$MC = \Delta VC/\Delta Q = (128 - 98)/(8 - 7) = 30.$$

2. Έστω ότι μία επιχείρηση που λειτουργεί στη βραχυχρόνια περίοδο παράγει εκείνη την ποσότητα προϊόντος στην οποία ελαχιστοποιείται το μέσο μεταβλητό κόστος παραγωγής (AVC). Αν η εν λόγω επιχείρηση αυξήσει την παραγωγή της, τότε:

A. το οριακό κόστος θα αυξηθεί και το μέσο μεταβλητό κόστος θα μειωθεί.

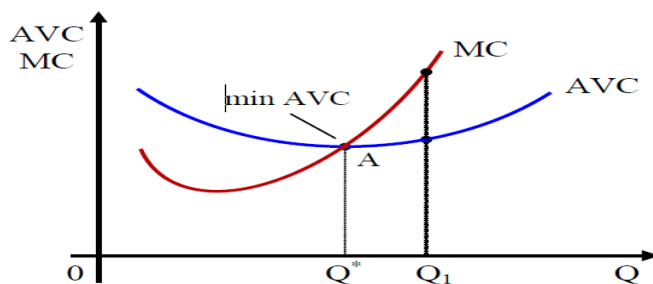
B. το οριακό κόστος θα μειωθεί και το μέσο μεταβλητό κόστος θα αυξηθεί.

C. το οριακό κόστος και το μέσο μεταβλητό κόστος θα μειωθούν.

D. το οριακό κόστος και το μέσο μεταβλητό κόστος θα αυξηθούν

Απάντηση

Γνωρίζουμε ότι η καμπύλη του μέσου μεταβλητού κόστους (AVC) έχει ένα κατερχόμενο και ένα ανερχόμενο τμήμα και από το κατώτατο σημείο της διέρχεται η καμπύλη του οριακού κόστους (MC).

Όπως φαίνεται στο σχήμα, η αύξηση της παραγωγής πάνω από εκείνο το επίπεδο που αντιστοιχεί στο κατώτατο σημείο της καμπύλης του AVC (Q^*) θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του οριακού κόστους και του μέσου μεταβλητού κόστους.

Άρα, η σωστή απάντηση είναι η **D**. Βλέπε Krugman and Wells, Ενότητα 22.

Πιθανές περιπτώσεις θεωρητικής άσκησης:

1. Αν η συνάρτηση παραγωγής μίας επιχείρησης χαρακτηρίζεται από αύξουσες αποδόσεις κλίμακας, τότε, με σταθερές τις τιμές των παραγωγικών συντελεστών, αν διπλασιασθούν οι χρησιμοποιούμενες ποσότητές τους:

A. η ποσότητα του προϊόντος θα αυξηθεί αλλά λιγότερο από το διπλάσιο και το μακροχρόνιο μέσο κόστος παραγωγής θα μειωθεί.

B. η ποσότητα του προϊόντος θα αυξηθεί αλλά λιγότερο από το διπλάσιο και το μακροχρόνιο μέσο κόστος παραγωγής θα αυξηθεί.

C. η ποσότητα του προϊόντος θα υπερδιπλασιασθεί και το μακροχρόνιο μέσο κόστος παραγωγής θα μειωθεί.

D. η ποσότητα του προϊόντος θα υπερδιπλασιασθεί και το μακροχρόνιο μέσο κόστος παραγωγής θα αυξηθεί.

Απάντηση

Αν στην παραγωγή ενός προϊόντος οι αποδόσεις κλίμακας είναι αύξουσες, αυτό σημαίνει ότι αυξάνοντας τις ποσότητες όλων των συντελεστών παραγωγής κατά το ίδιο ποσοστό (εδώ κατά 100%), η παραγόμενη ποσότητα θα αυξηθεί κατά μεγαλύτερο ποσοστό (εδώ κατά ποσοστό μεγαλύτερο του 100%). Αυτό με τη σειρά του συνεπάγεται ότι το μακροχρόνιο μέσο κόστος παραγωγής (δηλαδή το κόστος ανά μονάδα παραγωγής) θα μειωθεί, γιατί η αύξηση της παραγόμενης ποσότητας (δηλαδή του παρονομαστή στη σχέση που μας δίνει το μέσο κόστος) είναι αναλογικά μεγαλύτερη από την αύξηση του κόστους (δηλαδή του αριθμητή στη σχέση που μας δίνει το μέσο κόστος).

Άρα, η σωστή απάντηση είναι η **C**. Βλέπε Krugman and Wells, Ενότητα 23.

1.6 Δομή Αγοράς

Ορισμοί:

- 1. Επιχείρηση/καταναλωτής Αποδέκτης τιμής:** δεν μπορεί να επηρεάσει την τιμή αγοράς του αγαθού ή της υπηρεσίας που πουλάει ή που αγοράζει.
- 2. Τέλεια ανταγωνιστική αγορά:** είναι η αγορά στην οποία όλοι οι μετέχοντες στην αγορά είναι αποδέκτες τιμών.
- 3. Μεριδίο αγοράς:** είναι το τμήμα του συνολικού προϊόντος του κλάδου που παράγεται από αυτήν την επιχείρηση.
- 4. Τυποποιημένο προϊόν (γνωστό και ως εμπόρευμα):** είναι ένα προϊόν όταν οι καταναλωτές θεωρούν πανομοιότυπα ή ομοιογενή τα προϊόντα των διαφορετικών επιχειρήσεων.
- 5. Μονοπωλιακή επιχείρηση ή μονοπωλητής:** είναι ο μοναδικός παραγωγός ενός αγαθού που δεν έχει στενά υποκατάστατα. Ένας κλάδος που ελέγχεται από μία μονοπωλιακή επιχείρηση είναι γνωστός ως **μονοπώλιο**.
- 6. Φυσικό Μονοπώλιο:** υπάρχει όταν οικονομίες κλίμακας παρέχουν μεγάλο πλεονέκτημα κόστους σε μια μοναδική επιχείρηση που παράγει ολόκληρη την παραγωγή του κλάδου.
- 7. Δείκτης Herfindahl-Hirschman:** είναι το τετράγωνο του μεριδίου κάθε επιχείρησης στις πωλήσεις ενός αγαθού στην αγορά και η άθροισή τους για ολόκληρο τον κλάδο. Ο δείκτης αυτός μας δίνει μια εικόνα της δομής αγοράς του κλάδου.
- 8. Ολιγοπώλιο:** είναι ένας κλάδος με μικρό μόνο αριθμό επιχειρήσεων.
- 9. Ατελής ανταγωνισμός:** χαρακτηρίζεται ένας κλάδος όταν καμία επιχείρηση δεν έχει μονοπώλιο, αλλά οι παραγωγοί παρ' όλα αυτά αναγνωρίζουν ότι μπορούν να επηρεάζουν τις τιμές της αγοράς.
- 10. Οριακό Έσοδο MR:** είναι η μεταβολή στο συνολικό έσοδο που προκύπτει από την παραγωγή και πώληση μιας πρόσθετης μονάδας προϊόντος.
- 11. Κανόνας του βέλτιστου προϊόντος:** λέει ότι το κέρδος μιας επιχείρησης μεγιστοποιείται όταν παράγει την ποσότητα προϊόντος στην οποία το οριακό έσοδο της τελευταίας παραγόμενης μονάδας είναι ίσο με το οριακό κόστος της.

12. Καμπύλη Οριακού εσόδου: Δείχνει πώς μεταβάλλεται το οριακό έσοδο καθώς μεταβάλλεται το προϊόν.

13. Η τιμή νεκρού σημείου (μιας επιχείρησης αποδέκτης τιμής): είναι η τιμή αγοράς στην οποία η επιχείρηση έχει μηδενικό οικονομικό κέρδος.

Τύποι:

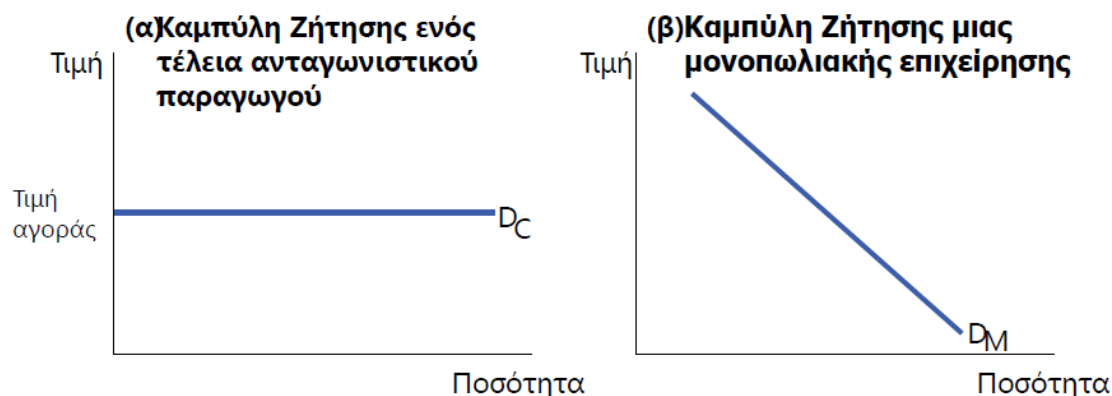
1. Δείκτης Herfindahl-Hirschman ή HHI: $\text{μερίδιο αγοράς}_1^2 + \text{μερίδιο αγοράς}_2^2 + \dots + \text{μερίδιο αγοράς}_n^2$

2. Οριακό έσοδο MR: $MR = \frac{\Delta TR}{\Delta Q} = \frac{\text{μεταβολή στο συνολικό έσοδο}}{\text{μεταβολή στην ποσότητα προϊόντος}}$

Ερμηνείες:

Διαγράμματα:

1. Καμπύλη Ζήτησης τέλει ανταγωνισμού και μονοπωλίου

Θεωρία:

1. Τέλειος ανταγωνισμός

- ο κλάδος πρέπει να περιλαμβάνει πολλές επιχειρήσεις με την κάθε μια επιχείρηση να κατέχει ένα μικρό μερίδιο αγοράς
- ο κλάδος πρέπει να παράγει ένα τυποποιημένο προϊόν
- Οι περισσότεροι τέλει ανταγωνιστικοί κλάδοι χαρακτηρίζονται από ελεύθερη είσοδο στον κλάδο και εύκολη έξοδο από τον κλάδο.

- Το κέρδος μιας επιχείρησης στον τέλει ανταγωνισμό μεγιστοποιείται με την παραγωγή της ποσότητας προϊόντος στην οποία η τιμή αγοράς είναι ίση με το οριακό κόστος της τελευταίας παραγόμενης μονάδας, ισχύει: $MR = MC = P$
- Στο τέλει ανταγωνισμό το οριακό έσοδο δεν μεταβάλλεται.
- Αν η επιχείρηση παράγει ποσότητα στην οποία ισχύει $P > ATC$, τότε είναι κερδοφόρα.
- Αν η επιχείρηση παράγει ποσότητα στην οποία ισχύει $P = ATC$, τότε δεν είναι ούτε κερδοφόρα, ούτε ζημιογόνα.
- Αν η επιχείρηση παράγει ποσότητα στην οποία ισχύει $P < ATC$, τότε είναι ζημιογόνα.
- Τα κέρδη μιας επιχείρησης στον τέλει ανταγωνισμό υπολογίζονται: $\text{κέρδος} = (P - ATC) * Q$
- $P >$ ελάχιστο AVC . Η επιχείρηση παράγει στη βραχυχρόνια περίοδο. Αν $P <$ ελάχιστο ATC , η επιχείρηση καλύπτει το μεταβλητό κόστος και μέρος του σταθερού κόστους. Αν $P >$ ελάχιστο ATC , η επιχείρηση καλύπτει ολόκληρο το μεταβλητό κόστος και το σταθερό κόστος.
- $P =$ ελάχιστο AVC , τότε η επιχείρηση είναι αδιάφορη για το αν θα παράγει στη βραχυχρόνια περίοδο ή όχι.
- Αν $P <$ ελάχιστο AVC , η επιχείρηση κλείνει βραχυχρόνια. Αδυνατεί να καλύψει το μεταβλητό κόστος.
- Στον τέλει ανταγωνισμό, η ελευθερία εισόδου επιχειρήσεων στον κλάδο συνεπάγεται ότι τα θετικά οικονομικά κέρδη μπορούν να διατηρηθούν μόνο βραχυχρόνια.
- Μακροχρόνια, η επιχείρηση ισορροπεί στο σημείο όπου το οικονομικό κέρδος ισούται με το μηδέν.

2. Μονοπώλιο

- Εμπόδια εισόδου και εξόδου
- Μία μόνο επιχείρηση
- Δεν έχει στενά υποκατάστατα
- Δεν είναι αποδέκτης τιμής μια μονοπωλιακή επιχείρηση αλλά μπορεί να επηρεάζει την τιμή
- **Λόγοι ύπαρξης του μονοπωλίου**
 - Έλεγχος σπάνιου πόρου ή εισροής
 - οικονομίες κλίμακας
 - Τεχνολογική ανωτερότητα
 - Εμπόδια εισόδου και εξόδου που δημιουργούνται από το κράτος
- Στο μονοπώλιο μεγιστοποιείται το κέρδος όταν ισχύει $MR = MC$
- Κέρδος: $(P - ATC) * Q$

3. Ολιγοπώλιο

- λίγες επιχειρήσεις
- οι παραγωγοί μπορούν να επηρεάσουν τις τιμές
- Λόγω του μικρού αριθμού πωλητών το κέρδος κάθε επιχείρησης εξαρτάται από τις πράξεις των άλλων επιχειρήσεων του κλάδου (αλληλεξάρτηση)
- Για την καλύτερη κατανόηση του ολιγοπωλίου χρησιμοποιείται η περίπτωση των δύο επιχειρήσεων στον κλάδο (δυοπώλιο)
- Οι πωλητές πραγματοποιούν αθέμιτη σύμπραξη όταν συνεργάζονται για να αυξήσουν τα συνδυασμένα κέρδη τους.
- Η ισχυρότερη μορφή αθέμιτης σύμπραξης είναι το καρτέλ(ομάδα παραγωγών που συμφωνούν να περιορίσουν το προϊόν τους για να αυξήσουν τις τιμές τους και τα συνδυασμένα κέρδη τους).
- Παρόλα αυτά κάθε επιχείρηση έχει κίνητρο να αθετήσουν την συμφωνία σύμπραξης και να παράγουν περισσότερο από τη συμφωνία του καρτέλ.
- Όταν οι επιχειρήσεις δε λαμβάνουν υπόψη τον αντίκτυπο που έχουν οι πράξεις της μιας στα κέρδη της άλλης, τότε υιοθετούν την συμπεριφορά μη συνεργασίας.
-

4. Μονοπωλιακός ανταγωνισμός

- Μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων
- Διαφοροποίηση των Προϊόντων
- Ελεύθερη Είσοδος και έξοδος από τον κλάδο, μακροπρόθεσμα.
- Ο κάθε παραγωγός έχει κάποια δυνατότητα να επηρεάζει τις τιμές.
- Συνθήκη ισορροπίας πλήρους ανταγωνισμού : $MC=MR=AC=P$.
- Συνθήκη ισορροπίας μονοπωλιακού ανταγωνισμού : $MR=MC$, όπου $P>MC$
- Βραχυχρόνια περίοδος: υπερκανονικά κέρδη εφόσον $P>AC$
- Μακροχρόνια περίοδος: είσοδος νέων επιχειρήσεων στον κλάδο → η καμπύλη ζήτησης της κάθε επιχείρησης μετακινείται προς τα αριστερά.
- Αναποτελεσματική χρησιμοποίηση πόρων της οικονομίας: μικρότερη παραγόμενη ποσότητα και υψηλότερη τιμή σε σχέση με τον πλήρη ανταγωνισμό, διότι η τιμή (P) δεν ισούται με το ελάχιστο LAC.

Πιθανές περιπτώσεις αριθμητικής άσκησης:

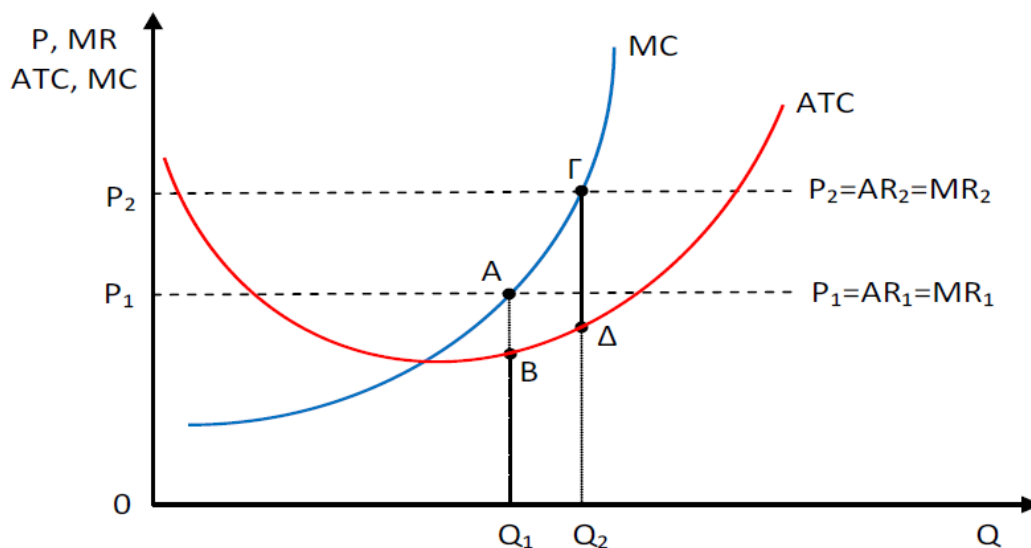
1. Έστω ότι σε έναν κλάδο παραγωγής υπάρχουν οι επιχειρήσεις E1, E2, E3 και E4 και οι συνολικές πωλήσεις που πραγματοποιούνται στον κλάδο ανέρχονται σε 1.000 ευρώ. Εάν οι πωλήσεις της E1 είναι 50 ευρώ, της E2 είναι 350 ευρώ, της E3 είναι 500 ευρώ και της E4 είναι 100 ευρώ, τότε ο δείκτης Herfindahl-Hirschman (HHI) ισούται με:

- A. 4.450.
- B. 1.000.
- C. 3.850.
- D. 6.500.

2. Υποθέστε ότι μία τέλεια ανταγωνιστική επιχείρηση βρίσκεται στη βραχυχρόνια θέση ισορροπίας και πραγματοποιεί κέρδη. Αν αυξηθεί η τιμή του προϊόντος που παράγει και προσφέρει η επιχείρηση αυτή (λόγω αύξησης της αγοραίας ζήτησης), τότε, με σταθερές τις αμοιβές των συντελεστών παραγωγής και αμετάβλητο το σταθερό κόστος παραγωγής, η επιχείρηση στη νέα βραχυχρόνια ισορροπία της θα παράγει και θα προσφέρει [.....] ποσότητα προϊόντος και θα πραγματοποιεί [.....] κέρδος.

- A. [μικρότερη, [μεγαλύτερο].
- B. [μεγαλύτερη, [μεγαλύτερο].
- C. [μεγαλύτερη, [μικρότερο].
- D. [μικρότερη, [το ίδιο].

Απάντηση

Στην αρχική τιμή P_1 η ισορροπία της επιχείρησης βρίσκεται στο σημείο Α όπου $P_1 = MC$. Στο σημείο αυτό η ποσότητα ισορροπίας είναι Q_1 και το κέρδος της επιχείρησης είναι $\Pi_1 = Q \times (P - ATC) = Q_1 \times AB$ (κέρδος ανά μονάδα προϊόντος $\Pi_1/Q_1 = AB$). Όταν η τιμή του προϊόντος αυξηθεί από P_1 σε P_2 τότε η νέα ισορροπία της επιχείρησης βρίσκεται στο σημείο Γ όπου $P_2 = MC$. Στο σημείο αυτό η ποσότητα ισορροπίας είναι $Q_2 > Q_1$ και το κέρδος της επιχείρησης είναι $\Pi_2 = Q \times (P - ATC) = Q_2 \times \Gamma\Delta$ (κέρδος ανά μονάδα προϊόντος $\Pi_2/Q_2 = \Gamma\Delta$). Όπως φαίνεται στο παραπάνω σχήμα $Q_2 > Q_1$ και $\Gamma\Delta > AB$, οπότε $\Pi_2 > \Pi_1$.

Άρα, η σωστή απάντηση είναι η Β. Βλέπε Krugman and Wells, Ενότητα 26.

3. Η συνάρτηση του οριακού εσόδου μίας μονοπωλιακής επιχείρησης είναι $MR = 100 - 2Q$ (όπου Q είναι η ποσότητα προϊόντος) και η συνάρτηση του συνολικού της κόστους είναι $TC = 4Q^2 + 100$. Όταν η επιχείρηση βρίσκεται σε ισορροπία, το οριακό κόστος παραγωγής (MC) και το μέσο συνολικό κόστος παραγωγής (ATC) είναι:

A. $MC = 80$ και $ATC = 50$.

B. $MC = 80$ και $ATC = 100$.

C. $MC = 100$ και $ATC = 80$.

D. $MC = 50$ και $ATC = 50$.

Απάντηση

Το οριακό κόστος της επιχείρησης δίνεται από την εξής σχέση: $MC = dTC/dQ = 8Q$. Η επιχείρηση μεγιστοποιεί τα κέρδη της όταν παράγει ποσότητα προϊόντος ώστε να ισχύει $MR = MC$, οπότε: $100 - 2Q = 8Q \Rightarrow Q = 10$ μονάδες. Για $Q = 10$ έχουμε: $MC = 8Q = 8 \times 10 = 80$, $TC = 4Q^2 + 100 = 4(10)^2 + 100 = 500$ και επομένως $ATC = TC/Q = 500/10 = 50$.

Άρα, η σωστή απάντηση είναι η Α. Βλέπε Krugman and Wells, Ενότητα 28.

Πιθανές περιπτώσεις θεωρητικής άσκησης:

1. Ποιο από τα ακόλουθα χαρακτηριστικά είναι κοινό στον τέλει ανταγωνισμό και στον μονοπωλιακό ανταγωνισμό;
- A. Τιμή ίση με οριακό κόστος στην ποσότητα προϊόντος που μεγιστοποιείται το κέρδος.
 - B. Τέλεια ελαστική καμπύλη ζήτησης για το προϊόν.
 - C. Καμπύλη ζήτησης για το προϊόν με αρνητική κλίση.
 - D. Μηδενικά μακροχρόνια οικονομικά κέρδη.

Απάντηση

Στον μονοπωλιακό ανταγωνισμό, στην ποσότητα προϊόντος που μεγιστοποιείται το κέρδος η τιμή είναι μεγαλύτερη από το οριακό έσοδο (MR) και επομένως αυτή είναι μεγαλύτερη και από το οριακό κόστος (MC), εφόσον στην ισορροπία ισχύει $MR = MC$ (άρα η απάντηση A δεν είναι σωστή). Οι επιχειρήσεις στον μονοπωλιακό ανταγωνισμό αντιμετωπίζουν για το προϊόν τους καμπύλη ζήτησης με αρνητική κλίση και όχι τέλεια ελαστική καμπύλη ζήτησης που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στον τέλει ανταγωνισμό (άρα οι απαντήσεις B και C δεν είναι σωστές). Η μη ύπαρξη εμποδίων εισόδου και εξόδου και στις δύο δομές αγοράς έχει ως αποτέλεσμα τα οικονομικά κέρδη ή οι οικονομικές ζημιές να εξαλείφονται στη μακροχρόνια περίοδο.

Άρα η σωστή απάντηση είναι η D. Βλέπε Krugman and Wells, Ενότητα 34.